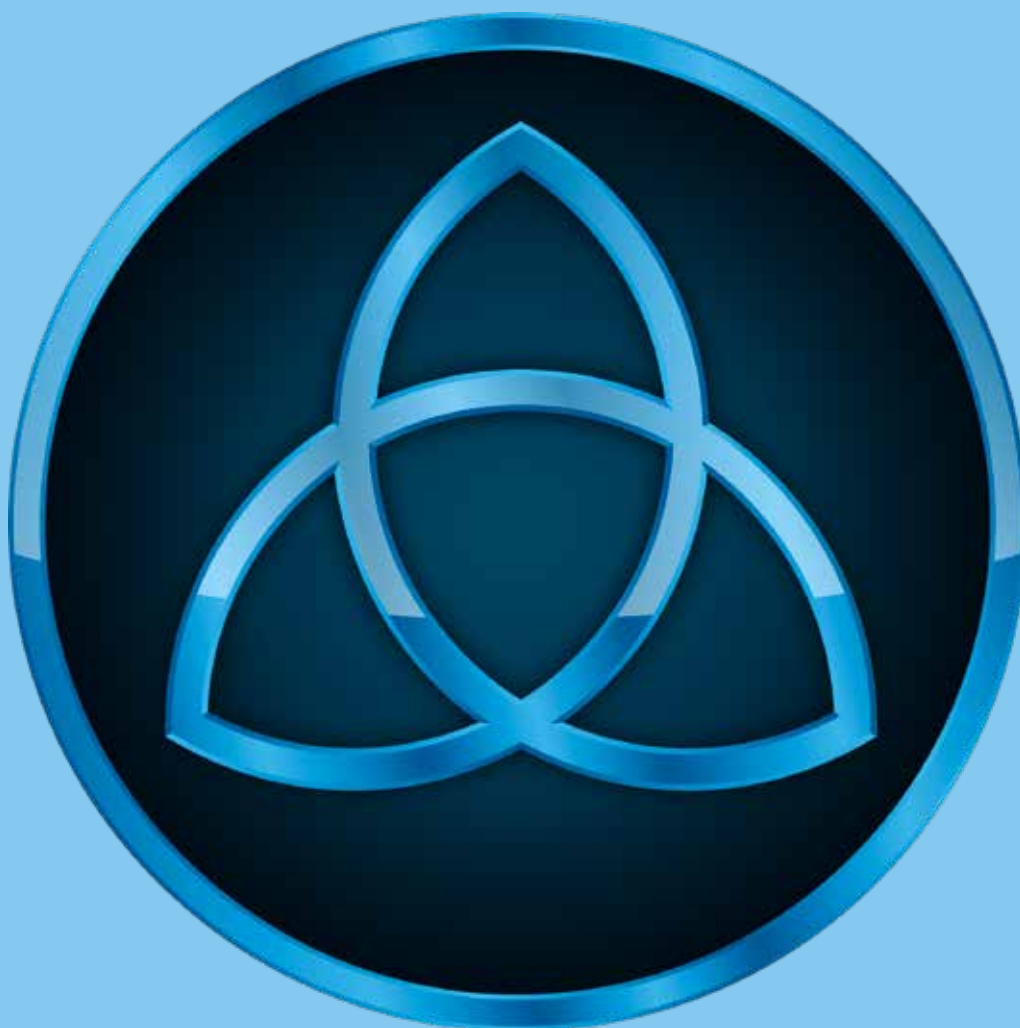
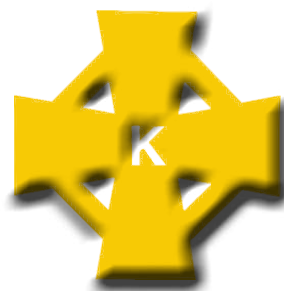

LEKMAN i KYRKAN

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

2
2024

Heliga Trefaldighets Dag - Missionsdagen

Gud, Fader, Son och Ande

*Kom helige Ande till oss i våra församlingar. Du vet hur väl vi behöver det.
Gör oss alla till levande lemmar i vår Herre Kristus
så att vi drivs av dig och följer din vilja.*

Ansvarig utgivare

Anders Nordberg
Nygårdsvägen 32
554 74 Jönköping
cagnordberg@hotmail.com

Redaktionsråd

Anders Åström
Ödenäs Östergården 327
441 95 Alingsås
070-595 28 08
astrom.anders@gmail.com

Förbundskassör

Lennart Sjöstedt
Parkgatan 5, 598 71 Södra Vi
0492-207 80
lennart.sjostedt@svenskakyrkan.se

Förbundsbutik

Gert Råvik, Planteringsvägen 102 c,
252 31 Helsingborg.
0730-355689
gertravik2@gmail.com

Berit Olsson, Rausvägen 57,
253 74 Helsingborg
042-293933

Förbundets bankgiro

Medlemsavgifter o gåvor
Bg 5591-3321

**Medlemskap, Medlems- och
Kärregistrering – Prenumeration**

Jan Henriksson
Norra Storgatan 9
598 71 Södra Vi
070-545 81 38
lekmanna@hotmail.com

Tryck: LH Tryck, Box 224,
523 25 Ulricehamn

Hemsidan

www.lekmanikyrkan.se

Presstopp

Nr 3-24 senast den 31 augusti 2024

UPPHOVS RÄTTSSKYDD

Allt material, texter och bilder, som
publiceras i "Lekman i Kyrkan"
och på www.lekmanikyrkan.se är
upphovsrättsskyddat.

Användning får ske endast
med Svenska Kyrkans
Lekmannaförbunds tillåtelse.

Redaktionen

Ge kyrkan kraft att höras

Ge kyrkan kraft att höras,
bland stadens många ljud,
där många gudar vördas
men få dock anar Gud.
Ge kyrkan kraft att vara
för stadens folk ett hem,
i handling uppenbara
Guds närvaro bland dem.

Gr kyrkan kraft att lyssna
till stadens många rop,
de rop som aldrig tystnar
i längtan efter bot.
Ge kyrkan kraft att tala
för dem vars röst ej hörs.
Guds kraft sker i det svaga,
i hjärtan som berörs.

Ge kyrkan kraft att våga
bli svag för Kristi skull
och ständigt, ständigt tåga
i Kristi efterföljd.
Ge kyrkan kraft att lida
när kampens smärta krävs
och aldrig nånsin tåga
när sanningen förkvävs.

SvPs 790 v. 1-3

Text o Musik: P. Harling. 1991

Heliga Trefaldighets Dag

Missionsdagen

GUD - FADER, SON och ANDE

Treenige Gud. Du är större än vad ord kan utsäga. Av Dig och genom Dig och till Dig är allting. Vi prisar Ditt namn. Dig, helige Gud, tillhör all ära. Amen.

Evangelisten **Matteus** skriver i den heliga trefaldighetsdagens evangelietext **kap 11 verserna 25-27:** *"Jag prisar dig, Fader, himlens och jordens Herre, för att du har dolt detta för de lärda och kloka och uppenbarat det för dem som är som barn. Ja, Fader, så har du bestämt. Allt har min Fader anförtrott åt mig. Och ingen känner Sonen, utom Fadern, och ingen känner Fadern, utom Sonen och den som Sonen vill uppenbara honom för."*

Jesus talar här om sin relation, sitt förhållande till Fadern och börjar med en bön, en tacksägelse över att evangeliet har blivit förkastat av folkets ledare, de som svarade för bildningen och kunskapen om skriften (de lärda). Det har i stället tagits emot av små och olärda, närmast omyndiga, minderåriga och oskolade. Jesus prisar Gud som skall ha äran för att hans evangelium avvisas av dem som vill vara visa i sig själva och tror sig kunna avgöra hur Gud bör vara. För att backa bandet till Jesu ankomst, närvaro och verksamhet (gärningar) såg världens och människornas vise, de skriftlärde, inte att Guds rike var i ankomst. De hade varit blinda och döva för Guds verk såväl när Gud sände Johannes Döparen som när Gud genom Jesus verkade i deras närhet. Den självbelåtna klokskapen skulle avslöjas i sin blindhet. De andligen rika och mätta fick stanna utanför.

Gud har anförtrott allt åt Jesus (Sonen). Det är Jesus som vet vem Gud (Fadern) är. Jesus själv är den ende som kan göra

Gud (Fadern) känd för oss och Jesus är den ende som kan göra det möjligt för oss att komma till Gud (Fadern). Det är inte möjligt att utröna Guds väsen. Guds väsen är outransakligt. Kunde vi begripa Gud, hade vi all anledning att misstänka att han var en produkt av vårt tänkande. Treenigheten / Fadern – Sonen – Anden / är ett sammansatt fenomen som inte någon mänsklig spekulation kunnat komma på. Gud är inte den samma som någon som är motsägelös, begriplig och logisk. Att Gud är treenig är något som vi vet därför att han faktiskt uppenbarar sig på det viset. Utan att ha gett oss och stannat vid en teoretisk lära har han trätt fram och handlat med oss som **Fadern**, vår skapare, som **Sonen**, vår Frälsare, och som **Anden** som verksam i sin kyrka och i våra hjärtan. Endast undantagsvis benämns Gud med alla de tre namnen samtidigt. Det sker i **Dopbefallningen** (Matteus 28:18-20)

Jesus sa: *"Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar; döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn, och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut."*

Det sker också i den **Apostoliska** välsignelsen (2 Kor 13:13) **Paulus skrev:** *"Jag hälsar till er: 'Nåd från vår Herre Jesus Kristus, kärlek från Gud och gemenskap från den helige Ande åt er alla."*

Genom hela Bibeln möter oss den Treenige i sina gärningar, ibland så att vi bestämt kan säga: Här är det Sonen som handlar, eller: Detta är Andens verk, men ofta ställs vi inför mystik t.ex. det

Fadern gör, det gör samtidigt Sonen och Anden. Det viktiga är inte att begripa hur Gud kan vara Fader, Son och Ande på en gång. Det viktiga är att möta honom sådan han faktisk är, så att vi tror på honom som vår Fader, som vår Frälsare och som vår gode Hjälpare som leder oss rätt. Det har inte någon avgörande betydelse om vi i våra böner vänder oss till vår käre himmelske **Fader**, eller till vår Herre och Frälsare **Jesus Kristus** eller till vår käre **Helige Ande** eller kallar och talar bara till **Gud**. Däremot är det givetvis av betydelse att vi är öppna för och tar emot allt Guds verk.

"Vi är vittnen till detta som har hänt, och den helige Ande som Gud har givit åt dem som lyder honom." (Apostlagärningarna 53:32)

Det nya som hade kommit satt i relation till Jesu liv på jorden, hans död, uppståndelse och himmelsfärd, var förverkligandet av de löften som Gud hade givit genom alla profeterna, löftet om Messias och löftet om Anden. Judarnas tro på en barmhärtig och rättfärdig Gud, som önskade att hans folk skulle leva efter hans bud hade kommit i ohjälplig konflikt med verkligheten, med faktiska händelser som hade inträffat i Jerusalem. Gud hade sänt sin Son till världen. Han hade blivit förkastad och korsfäst men Gud hade uppväckt honom. Och Gud hade **utgjutit sin Ande**. Det var Anden som nu vittnade. Det var inte någon ny lära som apostlarna predikade. **De åberopade skrifterna gång på gång. Däremot sade de att det var något nytt som hade kommit.** Att Gud nu hade uppfyllt de löften som han givit genom profeterna, **löftet om Messias och löftet om Anden**. Det var så visst för apost-

larna, att de trotsade hela samhället och förklarade öppet att de tänkte göra just det, som man uttryckligen förbjöd dem att göra. **De måste och önskade lyda Gud mer än människor!** Det nya som nu existerade som verklighet, inte bara som löfte var således Sonen och Anden.

Apostlarna predikade om något som faktiskt inträffat, något som inte förr var möjligt. De predikade om de händelser som vi kristna lyssnar till och upplever på nytt i söndagstexterna under förra hälften av kyrkoåret, den tid som kallas den **festrika** tiden. De händelserna har

lagt grunden för ett nytt liv. Detta liv är ett liv i Tro på **Fadern, Sonen** och **den helige Ande**. Det är det liv vi skall höra om och leva i under trefaldighetstiden.

Anders Nordberg

tryggt
givande
givasverige

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

act
Svenska kyrkan

150
ÅR AV INTERNATIONELLT
ENGAGEMANG

KOLLEKT 150 ÅR AV INTERNATIONELLT ENGAGEMANG

VÅR MISSION: HOPP!

SWISHA TILL
9001223
– DITT LIVSAVGÖRANDE
BIDRAG TILL
ACT SVENSKA KYRKAN

svenskakyrkan.se/act

Information från stiftsförbund och lekmannakårer

Årsmöte - den 17 mars 2024 - i Öviksortens lekmannakår, Själevads församling

Lekmannakårens årsmöte den 17 mars började med högmässa i Örn-sköldsviks kyrka, varefter våfflor serverades i församlingshemmet.

Marie Edström som ledde högmässan inledde årsmötet med en redogörelse av konfirmandarbetet i kontraktet.

Marie började med att framhålla att nedgången av antalet medlemmar i många församlingar främst beror på att antalet avlidna klart kan ha överstigit antalet döpta. Sedan snart 30 år vinnas medlemskap i Svenska Kyrkan genom dop. Antalet inträden i Svenska Kyrkan ökar troligen bl.a. på grund av kyrkans diakonala arbete. Dopfrekvensen i hela vårt land befinner sig dock strax under 50 %.

Antalet konfirmander är idag ännu lägre, ca 20%. För 60 år sedan utgjorde frekvensen för både dop och konfirmation nästan 100 %. Den stora skillnaden beror på att kunskapen om kristendom var mycket hög beroende på kristendomsundervisningen i skolan. Föräldrarna idag är inte själva konfirmerade och kanske inte ens döpta. I religionsundervisningen gör man studiebesök till en kyrka där personal berättar om de kristna symbolerna.

Marie menar att det är viktigt att inte skuldbelägga pastoratets pedagoger för den dramatiska nedgång som skett just i år. Kontraktets pastorat har bildat en arbetsgrupp i syfte att vända på utvecklingen.

Kontraktspastor Marie Edström som just redogjort för konfirmandarbetet i Örn-sköldsviks kontrakt.

I Stockholm har vi nu en klart positiv trend och i Umeå har antalet konfirmander ökat med 50%. Just där erbjuder man i första hand sommarläsning. Det kräver att den personal som arbetar med konfirmation accepterar att inte ta ut semestrar under denna tid.

Orsaken till nedgången av antalet konfirmander och antalet konfirmationer menar man är individualiseringen i samhället, sekulariseringen och synen på Gudstro som irrelevant. Kyrkan bedriver verksamhet som om konfirmander skall strömma till med automatik, trots svag kommunikation och bristfällig samordning mellan församlingarna.

Arbetsgruppen menar också att det behövs ett samarbete med skolan i årskurserna 6-7, strategi för yngre elever, arbeta med tro och andlighet i kyrkan, rekrytera personal som vill arbeta med ungdomar, didaktik och pedagogik i prästutbildning, anslå pengar till konfirmandarbete, reklam på rätt plats, t.ex. busshållplatser, och gemensamma temadagar.

Därefter vidtog årsmötesförhandlingar denna vackra senvinterdag.

Till ordförande för kåren valdes Per Sundin och till sekreterare valdes Maude Eriksson.

Av verksamhetsberättelsen framgick att det varit **bibelstudier** i Domsjö och Gul-länget, **vårkonvent** i Grundsunda, **höstkonvent** i Alnö och **utflykt** till Anundsjö och Mellansel Hotell & Konferens.

Till medlemmar i styrelsen blev det omval för dem som stod i tur att omväljas.

Styrelsen gavs i uppdrag att planera höstens verksamhet med bibelstudier och utflykt.

Vårkonvent kommer att hållas i Ytterlänäs den 21 april och höstkonvent i Sidensjö.

Per avslutade årsmötet med bön för årets verksamhet.

Per Sundin

Härnösands stiftsförbunds vårkonvent 21 april 2024

Lekmannaförbundets i Härnösands stift vårkonvent hölls i år i Ytterlännäs 21 april. Medlemmar från Sundsvall, Örnsköldsvik och Östersund deltog.

Mässan i kyrkan leddes av Annica Strindin. I predikan berättade hon om sin resa till Himalaya, en lång vandring för att få syn på Mount Everest.

Under kyrkkaffet fick vi ett samtal med Annica om konfirmandarbetet i församlingen. Utgångspunkten var det uppslag i Kyrkans Tidning som fanns mer än en månad tidigare med Caroline Krook och Michael Öjemo. Den sistnämnde är kyrkoherde i Täby, den församling som just nu har den högsta andelen konfirmander i landet. Caroline Krook menade att kyrkan inte fick missa denna chans.

För mer än femtio år sedan slutade grundskolan att förmedla kristendomsundervisning. Vi hade då över hela landet hög konfirmationsfrekvens. Läsningen byggde på katekesen. Den ansågs föråldrad och övergavs. I stället hamnade då kyrkan i det andra diket, en undervisning som var tidsenlig och trevlig men inte förmedlade kristendomens huvudbudskap. Det är troligen den viktigaste anledningen till att ungdomarna idag är i det närmaste helt okunniga vad kristen-

*Församlingsherden Annica Strindin predikar över dagens evangelietext.
Foto: Ulla-Britt Sundin*

domen egentligen går ut på. Konfirmationen börjar nu närma sig 20% och snart kommer antalet medlemmar av Sveriges befolkning krypa under 50%-strecket.

Men nu syns ett hopp spira över horisonten. Konfirmationsandelen börjar nu stiga på flera håll i landet, en utveckling som hittills mest syns i storstäderna. Det är detta som är bakgrunden till att Caroline Krook tror att kyrkan nu får en andra chans att åter göra Sverige till ett troende folk. Men då måste kyrkan anpassa sin konfirmationsundervisning till 2020-talet. Ungdomarna letar efter en identitet i en kaotisk värld.

Vi önskade församlingen Guds välsignelse i sitt konfirmandarbete.

Därefter guidade församlingsassistenten Sven Palmquist (som också tjänstgjorde som kyrkvärd under mässan) oss i gamla kyrkan. Dörren in i kyrkan från vapenhuset beskrevs särskilt där dörrkläppen hängde i munnen på det lejonhuvud som antas vara från 800-talets Konstantinopel. De höga stjärnvalven i kyrkan och väggarna (bl.a. S:ta Ursula) är rikt utsmyckade från en grupp som hade anknytning till Tierp. En vacker Mariaskulptur från Haaken Gulleson i Enånger är märkt med en örnfot, ärkebiskop Jakob Ulvssons familjevapen.

Reformationen gjorde att kyrkan försågs med predikstol och kyrkbänkar där bönderna på södra sidan och hustrurna på norra sidan hade särskilda platser i åldersordning.

Trots att kyrkan hade läktare i två våningar var kyrkan redan i slutet på 1700-talet för trång, och 1854 byggdes den nya kyrkan utan att riva den gamla som man gjorde i många andra församlingar.

Efter en dryg halvtimmes guidning återvände vi till sockenstugan där vi genomförde ett årsmöte under ledning

Sven Palmquist berättar om gamla kyrkans historia. Foto: Ulla-Britt Sundin

av Curt Eriksson. Den ekonomiska rapporten föranledde en liten diskussion. Det framkom att kassören Maude Eriksson hade ansökt om stöd till verksamheten från stiftet, 10 000, både 2023 och 2024. Först nu hade hon fått besked av stiftsdirektorn. Stöd för 2023 beviljades, men det var sista gången. Flera höjde på ögonbrynen, särskilt med tanke på att stiftets överskott från 2023 var 100 Mkr. Per Sundin omvaldes till ordförande, liksom alla i styrelsen. Elvi Eskilsson avgick som ersättare. Lilian Larsson och Birthe Löfgren-Jonsson avgick som revisorer och Lars-Åke Westin blev ordinarie revisor.

På det följande konstituerande styrelsemötet omvaldes Maude Eriksson som kassör, Lars Huss som sekreterare medan Priscilda Helenius ersattes som vice ordförande av Juhani Ahonen.

Dagen avslutades med en middag på Dallas restaurang i Nyland.

Per Sundin

Tips från Örnsköldsviks Lekmannakår

Då vi i kårerna efterlyst att få byta erfarenheter från varandras verksamheter under terminerna följer här ett bidrag, en berättelse, om hur vi här i Örnsköldsvik söker verka i Lekmannaförbundets anda.

Vi har som målsättning att bättra på och fördjupa oss i söndagstexternas innehåll. Med en av prästerna i kontraktet som ansvarig samlas vi under terminerna varannan torsdag 6-10 personer för att fördjupa oss i och byta tankar omkring söndagens gudstjänsttexter. Ett uppskattat arrangemang på 1,5 timme som ger kunskap och värdefull gemenskap i kåren.

En utflykt med kyrkbesök och aktuellt besöksmål planeras, samt att någon representerar kåren vid stifts- respektive rikssamling.

Vidare vore det ett intressant inslag bland övrigt innehåll i tidningen få del av och tips om ny litteratur som kan intressera läsarna av tidskriften?

Två nya böcker som säkert skulle uppskattas av förbundets medlemmar vill jag nämna:

”Kyrkbänksteologi” av Elin Lockneus från bok.hstrom.se

”Kyrkbänksteologi” av Elin Lockneus. Elin är doktorand, präst med tjänst som stiftsadjunkt i Härnösand. Boken är en avhandling som bygger på intervjuer med 24 flitiga gudstjänstbesökare och hur de uppfattar och uppskattar sina besök i respektive gudstjänstlokaler.

Pilgrimsfärd i rättvis värld” från www.svenskakyrkan.se

”Pilgrimsfärd i rättvis värld” sammanställd av Sune Fahlgren, Anna-Karin Hammar m.fl. En vacker bok med mycket aktuellt och intressant innehåll om situationen i främst Jerusalem.

Här får vi del av hur en mångfald olika kommuniteter med sina respektive ledare beskriver och månar om sin speciella historia, plats, grupp, med ursprung och säte i Jerusalem. Vackra, talande och intressanta bilder fyller boken.

Birgit Brännström

Årsmöte för Västerås stifts lekmannakårer

Söndagen den 7 april hade Västerås stift lekmannakårer årsmöte.

Vi började med gudstjänst i Silvbergs kyrka i Sätters pastorat. Gå gärna in på nätet på Silvbergs kyrka, så får ni hela dess historia och vackra bilder på den vackra åttkantiga kyrkan med predikstol ovanför altaret.

Gudstjänsten leddes av pensionerade prästen Jörgen Dicander. Han var inte bara präst utan också författare, forskare,

poet, dramatiker, musiker och kompositör. Psalmsången leddes av hans fiolspel och en person med gitarr. Annorlunda och vackert.

Efter gudstjänsten åkte vi till Gustafs församlingshem. Där fick vi god smörgåstårter och kaffe som vår ordförande Bertil Hansson hade ordnat. Stärkta till både kropp och själ så kunde mötesförhandlingarna börja. Här fanns deltagare från stiftets tre lekmannakårer i Säter, Borlänge och Köping.

Ordförande Bertil Hansson ledde mötet med hjälp av sekreterare Majvor Öster och kassör Marie Jansson. Valberedningen hade gjort ett bra arbete så alla poster blev tillsatta. Majvor utsågs att åka som representant på riksårsmötet till Vårdsnäs i juni.

*Gerd Holmström
Ordf. i Köpingskåren*

Intervju maj 2024 med avgående och tillträdande ordförande i Lekmannakåren i Gustaf Vasa församling

I samband med skifte av ordförande i Gustaf Vasa Lekmannakår passade vi på att intervjua de båda, Gunvor Flodell som avgår och Henrik Hammar som tillträder.

Först en kort presentation. Gunvor är prästfru och har tillsammans med sin make Sven Arne Flodell varit utsänd av Svenska Kyrkan till Misiones i Argentina, där de tjänstgjort under en dryg 10-årsperiod. Misiones är en provins, något större än Småland, i nordöstra Argentina, som skjuter in som en kil mellan Paraguay och Brasilien. Misiones stora sevärdhet är vattenfallen vid Iguazú, som bildar en naturlig gräns mellan de tre länderna. Ur skandinavisk synpunkt är provinsen särskilt intressant eftersom finska och svenska invandrare i slutet av 1800- och i början av 1900-talet grundade staden Oberá, som idag har 51 000 invånare. Här finns den svenskägda skolan Carl Lineaus, kyrkan Olaus Petri och det svenska huset Villa Svea. Det finns fortfarande ett par hundra svensktalande i Misiones och än idag bedrivs viss svenskundervisning både i skolan och privat. När makarna Flodell återvänt hem till Sverige tjänstgjorde de i Solna och Gustaf Vasa församling. Gunvors första kontakt med Lekmannakåren var 2012 och två år senare kom hon in i styrelsen, där hon alltså varit verksam under 10 år. Sveriges tidigare mission har inspirerat henne. Gunvor är också språkmänniska och har analyserat ordet lekman som

Henrik Hammar och Gunvor Flodell i hennes bostad i Vasastan. Både hon och hennes man Sven Arne har höga akademiska examina, vilket antyds av bokhyllan i bakgrunden.

kommer av det grekiska ordet Laïkós och som syftar på en person som inte är vigd till tjänst. Gunvor menar att lekmanamässigt volontärbete har präglat hennes liv såväl under åren i Argentina som i Sverige. – Här passar efterträdaren Henrik på att kommentera att många kanske inte förstår vad en lekmannakår är och säger att han ser kårerna som värföreningar till kyrkan och att en sådan förklaring kanske kan öka förståelsen för lekmännens betydelse för kyrkan.

Några frågor till Gunvor som avgår som ordförande efter tio år i styrelsen.

Berätta om åren som ordförande och Dina erfarenheter och vad som har inspirerat Dig inför uppdraget?

Svar: Jag gick in som ordförande med ambitionen att stärka kåren med det jag kunde bidra med. Eftersom jag tjänstgjort bland svenskar i utlandet har jag intresserat mig för svenskbybor även på andra håll som i Finland, i Gammel-svenskby i Ukraina, Tallinn och Hapsal i

Estland liksom Jerusalemsfararna från Nås. Jag är av den uppfattningen att vi människor vill och kan lära oss nytt under hela livet, vilket innebar att jag som ordförande ordnade studiecirklar såsom förberedelser inför utflyktsmål till bl.a. Mälardalen där det finns intressanta medeltidskyrkor och en resa gjordes till grannlandet Estland. Under pandemiåren när man inte fick samlas fler än åtta personer i kyrkan gick det tyvärr inte att bedriva någon verksamhet och de planerade aktiviteterna – bl.a. en resa till Finland – kunde inte genomföras. Min make Sven Arne höll under flera år bibelstudier i kyrkan. Likaså inbjöds föredragshållare att tala om intressanta ämnen med kristen anknytning och särskilt fint kändes det när kårens olika samlingar kunde avslutas med att vi lyssnade till helgmålsringningen från kyrkan. Vid ett tillfälle besöktes Judiska museet. Jag hade önskat att kyrkoherden involverat Lekmannakåren mer i församlingens arbete.

Fråga: Vilket råd skulle Du vilja ge Din efterträdare?

Svar: Det behövs inga råd för jag märker att Henrik flödar över av goda idéer och jag vill bara önska honom lycka till.

Så en kort presentation av Henrik Hammar. Henrik prästvigdes 1973 i Storkyrkan i Stockholm. Han berättar att han kom in på den banan genom att han engagerat sig i motståndsrörelsen mot apartheid och kom med i den allkristna rörelsen UNITAS. Eftersom han tyckte bibeltexterna var svårförståeliga började han forska och läsa teologi samtidigt som han var intresserad av amatörteater. Han har tjänstgjort i Österhaninge och Gustaf Vasa, varit kyrkoherde i Hällestads församling i Linköpings stift, vikarierat på Öland och i Salem och säger att för honom är det värdefullt att umgås med människor.

Några frågor till Henrik: Vad inspirerade Dig att tacka ja till ordförandeposten?

Svar: Eftersom jag är präst är jag egentligen inte lekman. men eftersom valberedning hade svårt att hitta någon som var villig att åta sig uppdraget, kändes det viktigt att rädda Lekmannakåren som under Gunvors ordförandeskap varit en så aktiv kår med medlemmar inte bara från Gustaf Vasa församling utan även från andra Stockholmsförsamlingar som inte längre har egna kårer. Min ambition är att under en övergångsperiod hugga tag i arbetet för lekmannakåren och det gör jag med stor entusiasm. Och jag har upptäckt att det är ett väldigt roligt uppdrag som man kan göra mycket av.

Fråga: Vad vill Du prioritera och hur vill Du engagera kårens medlemmar?

Svar: Inom Vasastan, där Gustaf Vasa församling ligger, finns många olika frikyrkor. Jag vill ta kontakt med dem och se hur vi kan inspireras av och lära känna varandra och eventuellt samarbeta inom vissa områden. Vi har en och samme Herre och vi är alla bröder och systrar. Jesus själv ber i sin ”översteprästliga förbön” att vi alla ska vara ett. Jag gläds också över att kyrkorådets ordförande Ove Andersson involverar volontärer i kyrkans arbete, vilket jag tycker är viktigt. Det är en viss skillnad mellan Svenska kyrkan och frikyrkorna genom att medlemmar i Svenska kyrkan måste bo inom ett visst område medan man kan bli medlem i en frikyrka var man än bor. Det är även stor skillnad mellan olika församlingar inom Stockholm eftersom det inom vissa områden är övervägande butiker och kontor men

få bofasta. Mitt fokus kommer inte att ligga på svenskygderna utan på ekumenik i Vasastan. Jag kommer också att ta kontakt med församlingens nya kyrkoherde Sandra Signarsdotter för att diskutera gemensamma strävanden.

Apropå Judiska museet som Gunvor nämnde, säger Henrik, så kan jag tillägga att vid det tillfälle när jag besökte museet pågick en utställning med serietidningar, sådana som jag själv läst när jag växte upp, t.ex. Stålmannen och Fantomen. Genom utställningen fick jag veta att dessa figurer tecknades och skapades på 30-talet av judiska tecknare och författare. Seriefigurerna gavs övernaturliga krafter mot onda makter. På 40-talet kom dessa serietidningar till Sverige och blev mycket populära.

Henrik fortsätter: Nu försöker jag få kontakt med dem som 1972 konfirmerades i Gustaf Vasa församling och som idag är i 67-årsåldern, för att höra om de kan intresseras för kårens och församlingens verksamhet även om de inte längre bor inom församlingen. Det är ett pilotprojekt som – om det slår väl ut – kan utökas till fler konfirmandgrupper.

Gunvor får avsluta intervjun och det gör hon med en uppmaning till oss var och en ”Gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt”, som är inledningen till en av Lina Sandells fina dikter.

*Gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt,
snart de dyrbara tillfällena fly!
Efter vår kommer höst och på dag följer natt,
då kanhända ej morgon skall gry.
O, var flitig att så medan ännu är tid,
att din skörd måtte mogna i frid!*

*Gör det lilla du kan och se icke därpå,
att så ringa, så litet det är!
Ty hur skulle du då väl med lust kunna gå,
dit din Mästare sänder dig här?
Är det uppdrag du fått än så ringa i sig,
o, var nöjd, att han gav det åt dig!*

*Gör det lilla du kan, lägg ditt hjärta däri,
gör det allt för din Frälsare blott.
Och var viss att han skall icke döma som vi,
blir det fråga om stort eller smått!
Se han själv gör ju allt, vad betyder det då,
om han ställt dig i led med de små?*

*Gör det lilla du kan och besinna att Gud,
hos oss alla blott trohet vill se!
O, så gläds att få gå med hans ringaste bud
och att själv han all hjälp vill bete.
O vad fröjd om en dag han ock säger till dig:
Vad du gjorde, det gjorde du mig!*

Intervjuare Lena Åkerlund,
Lekmannaförbundet i Stockholms stift
Maj 2024

FÖRBUNDSBUTIKEN!

Blockljus 70 kr
Glasblock 265 kr
Standar 125 kr. Stång till standar 125 kr

Förbundsmärke med klack
25 kr/st

Gult paraply med logga
165 kr/st

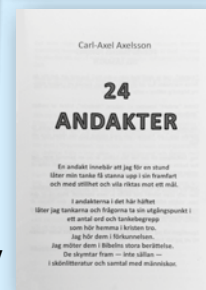
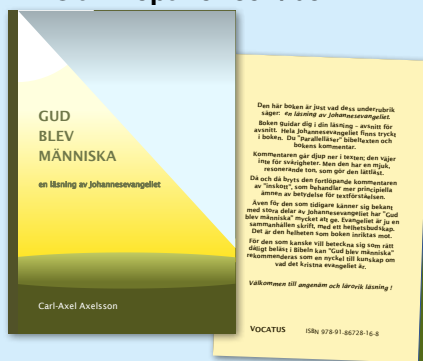

BÖCKER

Alla Tiders Bok

"Alla Tiders Bok" - tre samtals- och studieböcker med nytryck av "Vägen väntar" samt av Carl-Axel Axelsson böcker "Gud blev människa - en läsning av Johannesevangeliet" och "Bry dig!" finns att köpa för 85:-/bok.

24 andakter av
Carl-Axel Axelsson - 35:-/häfte.

Minnessaker från Förbundets hundraårsjubileum!

Mugg med logga och årtal (tål att diskas i diskmaskin)
50 kr/st

Kassar med långa och korta handtag, logga och årtal
50 kr/st

Magneter med logga och årtal samt magneter med Uppsala domkyrka och logga
20 kr/st

Dessa saker finns i Förbundsbutiken för beställning.

Berit Olsson, Rausvägen 57, 253 74 HELSINGBORG, tel. 042-293933
Gert Råvik, tel. 0730-355689, gertravik2@gmail.com
OBS! Använd BG 5591-3321 för betalning, det gamla PG-numret gäller inte längre.

**SVENSKA KYRKANS LEKMANNAFÖRBUND
FÖRBUNDSSTYRELSE (FS)****PROTOKOLL FS 1/24**
fört vid zoom-möte
den 15 februari 2024**Närvarande****FS:s Arbetsutskott (AU)**

Förbundsordförande	Anders Nordberg
1:e vice förbundsordförande	Anders Åström
2:e vice förbundsordförande	Jan Henriksson
Förbundskassör	Lennart Sjöstedt
Förbundssekreterare	Marie Nederman

Övriga ledamöter i FS**Representanter från stiftsorganisationerna**

Uppsala stift	Bernt Lagelius
Linköpings stift	Jan Henriksson
Skara stift	Bo-Göte Palmqvist
Växjö stift	Göran Gynnerstedt
Lunds stift	Gert Råvik, Förbundsbutiken
Stockholms stift	Jimmy Ullgren

Övriga deltagare

Stiftelsen Brödet	Lena Åkerlund
-------------------	---------------

§ 1 Inledning

Förbundsordförande Anders Nordberg hälsar alla välkomna till förbundsstyrelsens zoom-möte. Därefter ber Anders för Lekmannaförbundet och om Guds närvaro vid mötet. Han ber också Franciscus bön, "Ett redskap för din fred".

§ 2 a Utseende av ordförande och sekreterare för mötet

Anders Nordberg utses till ordförande för mötet och Marie Nederman utses till sekreterare vid mötet.

§ 2 b Närvaro och justerare

Förbundssekreterare Marie Nederman gör upprop. Noteras att frånvaro anmälts från Strängnäs stift, Västerås stift, Göteborgs stift, Karlstad stift och Härnösand stift. Göran Gynnerstedt utses till justerare.

§ 3 Dagordning

Utsänd dagordning godkänns.

§ 4 Föregående protokoll

Anders går kortfattat igenom protokoll från föregående FS möte 1/23 den 15 juni 2023 och AU-möte 1/24 den 18 januari 2024. Anders konstaterar att flera av frågorna tas upp som egna punkter vid dagens möte.

§ 5 Ekonomisk rapport

Förbundskassör Lennart Sjöstedt redogör för en preliminär ekonomisk rapport över förbundets ekonomi per den 31 december 2023.

Intäkterna uppgick till 201 214 kr och kostnaderna till 225 832 kr vilket innebär ett preliminärt ekonomiskt underskott på 24 618 kr. I intäkterna ingår kundfordringar på 112 050 kr som utgörs av ej inbetalda medlemsavgifter för 2023, obetalda fakturor mm. Inbetalning har bl.a. inte gjorts av Lunds stiftsförbund. Förbundets tillgångar per den 31 december 2023 uppgick till preliminärt 315 814 kr.

Lennart informerar att förbundet har betalat en faktura på 10 000 kr från SENSUS avseende medlemsavgift i Ideellt Forum. Mötesdeltagarna diskuterar vad vårt Förbund får oss till godo genom medlemskap i Ideellt Forum. Fråga kommer att ställas till Magnus Wittgren som är vår kontaktperson i Ideellt Forum.

§ 6 Medlemsrapport

Jan Henriksson rapporterar att antalet medlemmar i Svenska Kyrkans Lekmannaförbund per den 31 december 2023 var 2 144 fördelat på 70 kårer. Av medlemmarna är 1 394 kvinnor och 750 män. Cirka 100 medlemmar är direktanslutna till ett Stiftsförbund.

§ 7 Rapport från Riksmöte Syd (Hjo) och Riksmöte Mitt (Sigtuna)

Riksmöte Syd arrangerades av stiftsförbundet i Skara stift och hölls på Hjo folkhögskola den 16-18 juni 2023. Temat för mötet var "Trygg i Guds händer, Vad som än händer" Det var ett mycket uppskattat sommarmöte med många deltagare. Deltagarna efterfrågade ett sommarmöte i Hjo även året därpå dvs. 2024.

Anders Åström informerar att mötet i Hjo gick med ett ekonomiskt underskott. Därför har Skara stiftsförbund lämnat in en ansökan till Riksförbundet med begäran om bidrag för att täcka en del av förlusten. Ansökan avser betalning av en faktura på 13 350 kr till föredragshållaren Daniel Brattgård.

Beslut: Förbundsstyrelsen beslutar att från Förbundet lämna bidrag med 13 350 kr genom att betala ovan nämnda faktura.

Riksmöte Mitt genomfördes den 14-15 oktober 2023 med tema "Lekman i Svenska kyrkan, Nu och i framtiden". Det arrangerades av stiftsförbundet i Uppsala och hölls i Sigtunastiftelsen.

Bernt Lagelius informerar att Mitt inte har begärt något anslag från Riksförbundet för täckande av kostnader vid arrangerandet av Riksmöte Mitt.

§ 8 Riksårsmöte 2024

Riksårsmöte 2024 arrangeras av Linköpings stiftsförbund och kommer att genomföras vid Vårdnäs stiftsgård den 1-2 juni med en övernattnig.

Jan Henriksson informerar att han har fått en offert för lördag 1 juni-söndag 2 juni där det totala priset uppgår till ca 142 000 kr vid antagandet om 76 deltagare. I priset ingår alla måltider, konferensrum, tillgång till kapellet och boende. Stiftsförbundet har efter Jans begäran beviljats anslag på 60 000 kr från Linköpings stift.

Temat för Riksårsmöte 2024 kommer att vara "tillsammans i glädje" (bestämt efter mötet den 15 februari). Något detaljerat program är inte klart.

A.H. SSK MM

AU har på sitt möte i januari diskuterat om det är lämpligt att både Riksårsmöte i Vårdnäs och Sommarmöte i Hjo genomförs i juni med två veckors mellanrum. Då mötena har olika karaktär finns det inget som hindrar att båda mötena genomförs i juni enligt AU. Riksårsmötet har en formell karaktär där årsmötesförhandlingarna är huvudpunkten även om det är inslag av andlig inspiration. Mötet i Hjo har främst andlig inspiration och i övrigt kristen gemenskap som huvudsakligt innehåll.

Information och anmälningsblanketter till Riksårsmötet kommer att finnas med i första numret av Lekman i Kyrkan. På mötet talades om att senarelägga utgivningen av tidskrift nummer 1. Detta är inte längre aktuellt eftersom anmälan om deltagande måste göras i slutet av mars.

Beslut: Förbundsstyrelsen beslutar att båda mötena kan genomföras i juni som planerat.

§ 9 Inspirationssamling, HJO-dagar, Hjo Folkhögskola 14-16 juni 2024

Skara stiftsförbund ska arrangera ett sommarmöte på Hjo folkhögskola den 14-16 juni 2024. Deltagaravgiften blir ca 2 500 kr för tre dagar. Jämfört med föregående år blir avgiften högre eftersom deltagaravgiften i högre utsträckning måste täcka alla kostnader.

§ 10 Rutin för ekonomiskt stöd i samband med Inspirationssamlingar

Inspirationssamlingar (vartannat år Syd, Mitt eller Nord). Dessa möten har tidigare benämnts Riksmöten men bör namnändras till Inspirationssamlingar för att inte förväxlas med Riksårsmöten.

Diskussion förs om vad som gäller beträffande ersättning till stiftsförbund som arrangerar Inspirationssamlingar. Enligt budgeten som beslutades på Riksårsmötet den 5 augusti 2022 har det avsatts 10 000 kr per år under åren 2023-2025.

Riksmöte Syd som arrangerades i juni 2023 har beviljats bidrag från Förbundet med 13 350 kr enligt paragraf 7 ovan. I övrigt har inga bidrag betalats ut för arrangerande av Riksmöte.

§ 11 Rutin för ansvar och handläggning knutet till kostnader i samband med Riksårsmöte

Anders Nordberg presenterar ett förslag som tagits fram av AU avseende administrativ rutin för vad som gäller för kostnader i samband med Riksårsmöten.

Deltagaravgifter vid närvaro i samband med Riksårsmöte

* Deltagare i allmänhet - Kostnader för resor, logi och närvaro bestrids i sin helhet av deltagaren själv.

* Ombud (stifts- och kårombud) - Riksförbundet betalar endast för de resekostnader som enligt billigaste/lämpligaste färd sätt överstiger 1 000 kr.

* Förbundsstyrelsen Riksförbundet betalar för faktiska resekostnader enligt billigaste/lämpligaste färd sätt och för deltagaravgift (logi och måltider) för en person per stiftsförbund. Förbundsbutiken och valberedningens ordförande räknas in i Förbundsstyrelsen.

A.A. Sjö MW

Beslut: Förbundsstyrelsen beslutar om nya administrativa rutiner i enlighet med förslaget.

§ 12 Förbundets hemsida

Anders informerar att uppdateringar av hemsidan har gjorts. Några justeringar återstår med fokus på ledamöter i AU, medlemsantal och antal kårer.

§ 13 Minnesord till Lekman i Kyrkan nr 1- 2024

Minnesord över Birgitta Ericsson Löfgren som tidigare varit förbundets andre vice ordförande utformas av Marie för publicering i nästkommande nummer av Lekman i kyrkan nr 1 – 2024.

§ 14 Tidskrift nr 1 - 2024

Mötesdeltagarna kommer inte fram till vem som skriver ledare och betraktelse, frågan överläts till Anders Nordberg att jobba vidare med.

§ 15 Övriga frågor

Medlemsavgift fr.o.m. 2026

Jan Henriksson presenterar ett förslag som antagits av AU att medlemsavgiften till Riksförbundet höjs med 60 kr till 150 kr från och med 2026. Motiveringen till höjningen är ökade kostnader bl.a. för att ta fram och distribuera vår tidskrift.

Mötesdeltagarna diskuterar förslaget och kommer fram till att höjningen istället bör ske successivt och att avgiften höjs med 40 kr dvs till 130 kr fr.o.m. 2026 och höjning med 20 kr året efter. Höjning av medlemsavgift är en fråga som tas upp och beslutas på Riksårsmötet.

Ansökan om anslag lämnas till Kyrkostyrelsen

På mötet bestäms att en ansökan lämnas till Kyrkostyrelsen med begäran om anslag till genomförandet av Riksårsmötet. Ansökan upprättas av Anders N och Marie.

§ 16 Nästa AU och FS möte

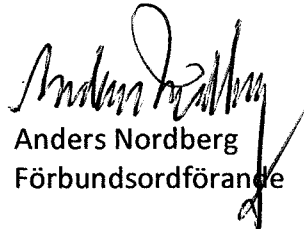
- Nästkommande AU: torsdagen den 18 april 2024 kl 18.30 genom Zoom-möte.
- Nästkommande FS: torsdagen den 16 maj 2024 kl 18.30 genom Zoom-möte.

§ 17 Avslutning

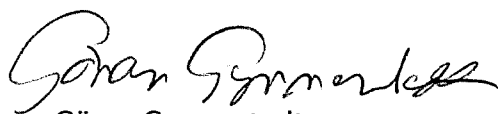
Anders Nordberg tackar mötesdeltagarna, ber om Herrens välsignelse och avslutar mötet.

Marie Nederman
Förbundssekreterare

Anders Nordberg
Förbundsordförande

Göran Gynnerstedt
Justerare

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

Stadgar

fastställda av Rikskonventet i Stockholm den 2 augusti 2008 med ändringar 2010, 2012, 2016 och 2018

Förbundets ställning och uppgift

§ 1

Svenska kyrkans lekmannaförbund är en självständig frivilligorganisation inom Svenska kyrkan. Förbundet arbetar i trohet mot Svenska kyrkans bekännelse på församlingsnivå, stiftsnivå och riksnivå.

§ 2

Förbundet har som målsättning

- att samla kvinnor och män till engagemang och ansvarstagande för kyrkan
- att främja kristen gemenskap och fördjupa kunskapen om den kristna tron och kyrkans liv
- att skapa opinion för kristna värderingar i samhället
- att vara ett forum för samtal inom kyrkan om dess uppgifter och möjligheter
- att verka för en positiv och engagerande syn på lekmannaskapet och vara en röst för lekmän i Svenska kyrkan.

Medlemskap

§ 3

Den som stödjer förbundets målsättning enligt § 2 kan bli medlem.

§ 4

Medlemskap i förbundet erhålls som regel genom anmälan till lokalavdelning inom förbundet, om sådan finns i församlingen eller pastoratet. Medlemskap kan också erhållas genom anslutning till lekmanngrupp eller genom direkt anslutning till förbundet på stiftsnivå.

Församlingsnivån

§ 5

Lokalavdelning inom förbundet har som regel församling eller pastorat som verksamhetsområde.

Vid årsmöte utses en styrelse som leder verksamheten. Till styrelsen adjungeras om möjligt en församlingspräst eller annan anställd i församlingen.

Årsberättelsen sänds till stiftsförbundets styrelse för kännedom.

Medlemmar i lekmannaförbundet kan välja att bilda en lekmanngrupp. Gruppen utser en kontaktperson, som samlar in avgiften och svarar för kontakten med stifts- och riksförbund.

§ 6

Lokalavdelningen eller lekmanngruppen skall erbjuda sina medlemmar en varm och uppbyggande kristen gemenskap, där det andliga livet kan fördjupas.

Avdelningen/gruppen skall även i övrigt på församlingsnivå söka förverkliga de mål som anges i § 2.

Strävan bör vara att fler människor skall

- bli delaktiga i församlingsgemenskapen
- engageras i församlingsarbetet
- kunna delta i förnyelsen av gudstjänstlivet
- kunna påverka kyrkans framtidsfrågor
- göras medvetna om dopets kallelse att föra ut evangeliet i vardagslivet.

§ 7

Lokalavdelning har rätt att sända två ombud till stiftsförbundets årsmöte och ett ombud till riksårsmötet. Har avdelning fler än 50 medlemmar får två ombud utses till riksårsmötet.

Avdelning redovisar årligen sin medlemsförteckning till förbundsstyrelsen och förmedlar senast den 15 juni medlemsavgifter till stiftsförbundets kassör.

Lokalavdelning har förslagsrätt genom motioner till årsmöten på stifts- och riksnivå. Motion skall inges till stiftsförbundets styrelse senast den 1 mars och till förbundsstyrelsen senast den 15 april.

Då lokalavdelning upphör lämnas dess tillgångar till stiftsförbundets styrelse.

Medlemmar i lekmanagrupp har rätt att delta i stiftsförbundets årsmöte och riksårsmöte men kan inte utse ombud till dessa. Kontaktpersonen redovisar medlemsförteckningen till stiftsförbundets styrelse. Gruppen har förslagsrätt genom motioner på samma sätt som lokalavdelningen.

Stiftsnivån

§ 8

Stiftsförbundets ordinarie årsmöte äger rum senast den 30 april varje år.

Stiftsförbundets årsmöte består av de ombud för lokalavdelningarna som nämns i § 7, jämte den styrelse och övriga som utsetts av föregående års ordinarie årsmöte. Förhandlingarna är öppna för alla medlemmar i stiftet.

Årsmötet väljer en styrelse som på årsmötets uppdrag leder förbundets verksamhet på stiftsnivå. Den har ansvar att stödja och stimulera lokalavdelningarnas/gruppernas verksamhet och främja ökad regional samverkan mellan ordförandena i lokalavdelningarna i stiftet och mellan lokalavdelningarna.

Stiftsförbundets styrelse skall även informera direktanslutna medlemmar om verksamheten i stiftet.

Till styrelsen adjungeras om möjligt en representant för stiftsledningen.

Årsberättelsen sänds till förbundsstyrelsen.

§ 9

Stiftsårsmötet utser årligen en representant och en ersättare för stiftet i förbundsstyrelsen och ett ombud för stiftet till riksårsmötet. Om stiftet har fler än 1000 medlemmar får två ombud med ersättare utses.

Stiftsombuden skall anmälas till förbundsstyrelsen senast den 15 maj.

Stiftsårsmötet har genom motioner förslagsrätt till riksårsmötet. Motion från stiftsårsmötet till riksårsmötet inges senast den 15 maj till förbundsstyrelsen.

§ 10

I övrigt skall förbundet på stiftsnivå söka förverkliga den målsättning som anges i § 2.

Då stiftsförbund upphör överlämnas dess tillgångar till riksförbundet.

Riksnivån

§ 11

Ordinarie riksårsmöte hålls vartannat år på kallelse av förbundsordföranden. Om särskilda skäl finns kan extra riksårsmöte sammankallas efter beslut i förbundsstyrelsen. Ledamöter med förslags- och beslutsrätt är de ombud som utsetts av lokalavdelningar och stiftsårsmöten enligt §§ 7 och 9, jämte förbundsstyrelsens ledamöter och övriga valda som utsetts av föregående riksårsmöte.

Riksårsmötets förhandlingar är öppna för alla medlemmar i förbundet. I anslutning till riksårsmötet skall anordnas gudstjänster och programinslag för gemenskap, information och inspiration. Dessa program skall vara öppna för allmänt deltagande.

§ 12

Riksårsmötets förhandlingar leds av ett presidium som utses av riksårsmötet. Förbundsstyrelsen kan utse utskott som förbereder ärenden vid riksårsmötet.

Vid riksårsmötet skall följande ärenden behandlas:

- val av presidium
- val av två protokolljusterare tillika rösträknare
- fastställande av röstlängd
- förbundsstyrelsens verksamhetsberättelser för två år
- revisorernas berättelser för två år
- frågan om ansvarsfrihet
- fastställande av budget och årsavgift för de närmaste tre verksamhetsåren. Det tredje årets budget är preliminär.
- föreliggande förslag från förbundsstyrelsen till riksårsmötet
- inkomna motioner
- val av förbundsordförande och två vice ordförande
- val av förbundssekreterare och vice förbundssekreterare
- val av förbundskassör
- val av valberedning om sju till tio ledamöter, val av sammankallande
- val av två revisorer jämte ersättare för dessa
- anmälan av stiftsrepresentanter i förbundsstyrelsen.

Vid personval används vid voteringsbehov röstning med slutna sedlar. Alla beslut i övrigt fattas genom öppen omröstning och med enkel majoritet, undantag stadgeändring.

§ 13

Förbundsstyrelsen skall yttra sig över motion som inlämnats. Yttrandena och förslag till beslut skall senast fyra veckor före riksårsmötet sändas till de anmälda ombuden och publiceras på förbundets hemsida.

§ 14

Förbundets verksamhet på riksnivån leds av förbundsstyrelsen. Detta består av förbundsordförande, första och andra vice förbundsordförande, förbundssekreterare, vice förbundssekreterare och förbundskassör jämte representanter för stiftet enligt § 9.

Förbundsstyrelsen, vars medlemmar antingen valts av riksårsmötet eller anmälts av stiftsförbunden, börjar sin verksamhet omedelbart efter riksårsmötet och arbetar t.o.m. nästa ordinarie riksårsmöte.

Förbundsstyrelsen har rätt att till sig adjungera andra personer då detta är av vikt för ett ärendes behandling, t.ex. en representant för Svenska kyrkans ledning.

§ 15

Förbundsstyrelsens uppgifter är att

1. leda förbundets verksamhet på riksnivå
2. verkställa av riksårsmötet fattade beslut
3. bereda ärenden som skall behandlas av riksårsmötet
4. svara för registrering av förbundets medlemmar
5. handha förbundets ekonomiska förvaltning, upprätta förslag till budget och fastställa bokslut
6. till riksårsmötet avlämna verksamhetsberättelse och ekonomisk redovisning
7. i samverkan med berörd stiftsförbundsstyrelse planera och genomföra riksårsmöte
8. utse ersättare vid uppkomna vakanser inom förbundsstyrelsen
9. ansvara för utgivandet av förbundets tidskrift Lekman i kyrkan
10. ansvara för förbundsbutiken
11. utse ansvarig för medlemsregistreringen

Härutöver skall förbundsstyrelsen inom ramen för tillgängliga resurser sträva efter

- att hålla god kontakt med verksamheten på stifts- och lokalnivå
- att tillhandahålla tjänster till gagn för denna verksamhet
- att samverka med andra kristna organisationer och med ideella folkrörelser
- att på lämpligt sätt hålla medlemmar informerade om förbundets verksamhet och strävanden.

§ 16

Förbundsstyrelsens arbete leds av ett arbetsutskott bestående av förbundsordföranden, förste och andre vice förbundsordförande, förbundssekreteraren, vice förbundssekreteraren och förbundskassören. Mellan förbundsstyrelsens sammanträden får arbetsutskottet besluta i ärenden som framgår av delegationsordning beslutad av förbundsstyrelsen.

Räkenskaper och revision

§ 17

Verksamhetsåret är kalenderår. Räkenskaperna skall vara tillgängliga för revision den 1 mars. Revisorerna upprättar berättelse för varje år och avlämnar denna till riksårsmötet.

Stadgeändring

§ 18

Beslut av ändring av dessa stadgar beslutas av riksårsmötet. För beslut krävs likalydande beslut av två på varandra följande riksårsmöten eller vid ett riksårsmöte med två tredjedels majoritet.

Administrationsregler

§ 19

Administrativa regler fastställs av förbundsstyrelsen.

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

Administrativa regler från och med 2020-01-01

1. Stiftsförbundskassörerna samlar in av Riksårsmötet beslutade årsavgifter från kårerna, lekmanagrupperna och de till stiftsförbundet direktanslutna medlemmarna och inbetalar därefter förbundets andel (90 kr per medlem) till förbundskassören senast den 15 juni. Stiftsförbundens kassörer får ersättning av förbundet för de administrativa kostnaderna som uppstår, enligt en schablon som Förbundsstyrelsen (FS) beslutar.
2. Ny medlem efter den 1 juli betalar medlemsavgift för nästkommande år.
3. I samband med att ny kår bildas och då kår upplöses skall förbundskassören meddelas.
4. Det är en angelägen uppgift för förbundsledningen att besöka stiftsförbundens årsmöten och andra samlingar på stiftsplanet samt kårevenemang på lokalplanet.
5. Då ledamot av FS:s AU medverkar i stiftssammanhang eller vid kårbesök betalar förbundet alla kostnader förbundna med resan – resekostnader och hotellkostnader. Dock förutsätts att kostnader för hotell hålls så låga som möjligt genom att arrangören erbjuder övernattningsmöjligheter samt måltider. Vidare förutsätts att resekostnaderna reduceras i möjligaste mån genom att evenemanget organiseras i samråd med Sensus.
6. Om övrig ledamot av FS eller annan förbundsmedlem av särskilda skäl besöker kår, eller deltar i möten, som representant för förbundsledningen genom beslut i FS eller dess AU gäller samma regler som föreskrivs i punkt 5.
7. Den resande får välja mellan följande resealternativ, när resa betalas av förbundet:
  - Tåg, resan beställs i god tid och med så låg kostnad som möjligt. Undantag kan göras vid särskilda skäl.
  - Om tidsnöd eller särskilda skäl så kräver får flygresa företas. Flygbiljett ska alltid bokas av förbundskassören.
  - För resa med egen bil utgår ersättning med den summa per mil som ej är beskattningsbar. Bilresa bör endast företas när det av särskilda skäl inte är rimligt att åka tåg.
8. Reglerna gäller även vid Förbundsstyrelsens och Arbetsutskottets sammanträden.
9. Möten i Arbetsutskottet förläggs på orter som AU finner lämpliga.
10. Möten i Förbundsstyrelsen läggs på orter som FS finner lämpliga.

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

Administrativa regler från och med 2024-

Rutin för ansvar och handläggning knutet till kostnader i samband med Riksårsmöten

Deltagaravgifter vid närvaro i samband med Riksårsmöte

- *Deltagare i allmänhet*
  - Kostnader för resor, logi och närvaro bestrids i sin helhet av deltagaren själv.
- *Ombud (stifts- och kårombud)*
  - Riksförbundet betalar endast för de resekostnader som enligt billigaste/lämpligaste färd sätt överstiger 1 000 kr.
- *Förbundsstyrelsen*
  - Riksförbundet betalar för faktiska resekostnader enligt billigaste/lämpligaste färd sätt och för deltagaravgift (logi och måltider) för en person per stiftsförbund. Förbundsbutiken och valberedningens ordförande räknas in i Förbundsstyrelsen.

Kyrkans födelse del XVI

Kyrkans födelse enligt evangelisten Lukas genom Apostlagärningarna, med Petrus och Paulus samt kyrkans identitet och tillväxt därefter – Petrus, Paulus, Gnosticism, Marcion, Irenaeus, Tertullianus, Clemens, Origenes Konstantin, Athanasius, Julianus, Ambrosius, Nestorius, Kyrillos av Alexandria, Leo den Store, Alarik, Hieronymus, Chrysotomos och Columba d.ä. Augustinus, Donatister och Pelagianer, Asketer och Munkar, Martin av Tours, S:t Patrick, Benedikt av Nursia, Cassiodorus, Boethius, Gregorius den store och Muhammed

Västern i Kris

Påven Gregorius den Store (590-604) möter vi vid ett vägskafl i den kristna kyrkans utveckling. Uppdelningen i två halvor – en östlig, grekisk och ortodox, en västlig, latinsk och katolsk – hade pågått alltifrån 300-talet. All yttre form av politisk enhet mellan **Östrom och Västrom** blev med tiden bara ett sken. Mellan åren 400 och 600 började Västroms kejsare alltmer förlita sig på biskoparnas hjälp i världsliga ting. Befolkningsminskningen och de germanska folkens inträngande i det inre av romarriket bidrog till att skapa ett behov av nya ledare. Det var den kristne biskopen som i allt högre grad kom att fylla denna roll. Vid 600-talets början var det, det kristna prästerskapet – särskilt biskoparnas lokala samråd – som svarade för effektiv lagstiftning och ledning i Västeuropa. En intensiv konkurrens hade uppstått mellan biskoparna i de stora kejsarstäderna – Antiokia och Alexandria, Rom och Konstantinopel. Långt före år 600 hade Rom och Konstantinopel framträtt som de två huvudriktningarna om att vara överlägsna alla andra. Episkopatet i Konstantinopel var det yngre av de två, men eftersom detta var förbundet med imperiets huvudstad, var det oundvikligt att patriarken i Konstantinopel steg i prestige och inflytande.

Påven och inkräktarna

Som påve återspeglade Gregorius den store påvedömet nya status. Gregorius kritiserade Konstantinopels patriark, för att denne använde sig av termen ”ekume-

nisk patriark” och hävdade att endast biskopen i Rom kunde göra anspråk på den titeln. När hans östra motsvarighet vägrade att inse detta, gjorde han sig kvitt den omtvistade titeln *universalis papa* (*allmännelig påve*) hellre än att behöva dela den med någon annan och Gregorius kallade sig själv i stället *servus servorum Dei* (*Guds tjänares tjänare*).

Gregorius sökte utveckla förbindelser med de hedniska och de arianskkristna germanska kungadömena. När germanska stamgrupper trängde in i romarriket i slutet av 300-talet kom de som arianer. Fast de germanska kungarna försökte integrera sina stammar med de lokala ortodoxa katolska befolkningarna, blev de religiösa skiljaktigheterna ett alltför stort hinder. Katolsk motvilja mot de kätterska härskarna resulterade i ständiga spänningar mellan härskareliten och resten av folkets breda lager.

Roms biskopar hade kommit att åtnjuta stor makt i Rom och i Italien som ett resultat av det västliga kejsardömet nedgång och slutliga fall och omfattade jordförvärv i och omkring Rom. Om **än den rättsliga grunden för Kyrkostaten (S:t Peters arvegods)** kanske inte fastställdes förrän på 700-talet, hade den sin upprinnelse på 300-talet. Den sista av de germanska stammarna som drog in i romerska riket, **de arianska langobarderna**, beträdde Italiens mark år 568. **Det ineffektiva sätt på vilket den kejserliga landshövdingen i Ravenna tog**

upp kampen mot inkräktarna, gjorde det klart för påvedömet, ett det måste finna en annan beskyddare. En möjlig lösning var att omvända inkräktarna till katolsk kristendom – vilket Gregorius faktiskt försökte sig på. Han stödde den langobardiska drottningen *Teodelinda*, som var en **katolsk kristen**. Så småningom avvandades langobarderna från ariansk till katolsk kristendom. Detta löste emellertid inte påvedömet politiska problem. **Däremot visade Gregorius vägen till en framtida lösning, nämligen att söka beskydd i väster och inte i öster.** Gregorius skrev en rad viktiga brev till germanska härskare på andra håll i Västrom. Vid det laget hade **arianska västgoter i Spanien antagit katolsk kristendom. Gregorius brev till Rekared**, den förste katolske västgotiske kungen i Spanien, **vittnar om påvens önskan att göra sitt inflytande gällande där.**

Klodvig blir omvänd

Frankerna i Gallien var de enda germanska stammar som, när de hade trängt in i romarriket, varit hedningar och inte arianskt kristna. **Klodvig, frankernas förste store kung**, beslutade ca år 500 att döpa sig, sedan han gift sig med en katolsk prinsessa. Enligt frankernas talespersoner (hävdatecknare) skulle Klodvig ha gått med på att bli kristen om den kristne Guden (vår Gud) gav honom seger över en annan stam, **alemannerna**, som han var i krig med. Klodvig vann sitt slag och döptes sedan tillsammans med 3000 av sina krigare.

Denna händelse visar **det allmänna mönstret för tidiga medeltida omväntelser. Övergången till kristendom** var i huvudsak en fråga om **kunglig taktik och kungens omvändelse avgjorde hans undersåtars religion**. Katolska drottningar och prinsessor betydde mycket för sina mäns och undersåtars övergång till kristendomen. **Klodvigs omvändelse lade grunden till en viktig allians mellan påvedömet och frankerna**. Fastän frankerna på ett mycket tidigt stadium visade stor hängivenhet för Petrus och romarkyrkan, betydde inte detta att påven med en gång utövade ett stort inflytande på kungens politik. De stränga, stundom barbariska livsvillkoren för frankerna under **merovingerna, den frankiska kungaätten**, blev mycket besvärande för kyrkan under 500-600-talen. Gregorius avsåg att blåsa nytt liv i kyrkan i väst och försökte genomdriva vissa reformer i Gallien. Merovingiska kungar satte krokben för honom genom att utse lekmän till biskopar och sälja kyrkliga utnämningar. Dessa frankiska kungar tog för givet, att de kunde göra vad de ville med kyrkan. Gregorius ansträngningar banade emellertid väg för 700-talets reformer.

Boethius

Boethius som levde i romarrikets skymningstid, kom att utöva stort inflytande över medeltida tänkande och undervisning. Statsmannen och filosofen **Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius** (480-525) fick sin utbildning i Aten och Alexandria och blev en högt betrodd man hos den arianske ostgotiska kungen i Italien, **Theoderik**. Han var **hänförd** över

den **grekiska filosofin och översatte och kommenterade arbeten av Aristoteles och Porfyrios till latin**. I fem **tractates (Opuscula Sacra)** försvarade han den ortodoxa teologin och har kallats **den första skolastikern**, bl.a. därför att han **tillämpade Aristoteles logik på den kristna teologin i ett försök att bringa tro och förnuft i samklang med varandra**. Mot slutet av sitt liv blev han anklagad för **högförräderi mot Theoderik**, fängslad och avrättad på ett plågsamt sätt. I fängelse skrev han sitt mest uppmärksammade arbete – **De consolatione philosophiae** – (Om filosofins tröst), som ledde honom bort från förtvivlan över sin situation till *”den sanna tillfredsställelse som förnuft förenat med dygd kan ge.”* Endast obetydligt vittnade den om författarens kristna tro men **kom att bli en av medeltidens mest uppskattade uppbyggelseböcker och översattes till många språk**. Boethius skrev också **ett betydelsefullt verk om musik**.

Gregorius den store

Av Roms omkring **180 biskopar mellan Konstantin den Store och reformationen** hade inte någon större inflytande än **Gregorius den Store**. I själva verket är det genom denne märklige och duglige kyrkoledare som den medeltida påvevärdigheten klart framträder. Gregorius kom från en framstående romersk aristokratisk familj med lång tradition av kejsrerlig tjänst men också kyrkligt engagerad. Själv blev han tidigt stadsprefekt i Rom. Men **Gregorius vände det offentliga livet ryggen och blev munk**. Efter detta blev **klosterväsendet** – särskilt det benediktinska – **nära förknippat med påvestolen**. **Klok administratör och smidig diplomat** som han var, lyckades han i det politiska vakuum i Italien bygga upp påvestolens maktposition. **Han hävdade det kristna imperiet, där påven och prästerskapet gjordes ansvariga för samhällsordningen**. Att han ägde universell domsrätt över hela kyrkan gjordes gällande mot Konstantinopels biskop, när denne ville kalla sig **”ekumenisk patriark”**. Av stor vikt blev hans beslut att sända munkar till kungariket **Kent** i Britannien. **Kristnande av angelsaxarna och Roms seger över den keltiska kyrkan var ett resultat av hans missionspolitik**. Gregorius omfattande författarverksamhet resulterade bl.a. i en **grundläggande textbok för prästutbildningen och i populariserandet av den allegoriska bibeltolkningen samt intresset för helgonens liv** – hans

helgonhistorier var medeltidens populärlitteratur. Genom Gregorius den store fick den tidiga medeltida **katolicismen sin starka prägel av helgonkult, relikdyrkan, tro på onda andar, och asketiska ideal**. Gregorius insatser för **höjandet av gudstjänstlivet var betydelsefulla, om han än inte direkt var upphovsman till den gregorianska sången**.

Änglar – inte angler

Gregorius **relationer till de merovingiska kungarna ledde trots allt till ett positivt resultat: mission till England och därmed anglernas, saxarnas och jutarnas omvändelse**. Detta **missionsinitiativ** visar klart, hur Gregorius sett som sin uppgift att omvända barbarerna och att **göra dem till medlemmar av ett kristet kejsardöme, lett av påven**. Denna **Gregorius syn förverkligades i ett medeltida Europa**. Missionen till England har beskrivits i en enkel, kanske apokryfisk berättelse, som en from påvlig hävdatecknare återgett. **Medan Gregorius ännu var munk i Rom, fick han en dag se några tilltalande unga pojkar på en slavmarknad**. När Gregorius **frågade vilka de var, fick han höra att de var angler från England och att de var hedningar**. Gregorius skall då ha yttrat, att de unga pojkarna inte var **angli (angler) utan angeli (änglar)**.

Det är riktigt att Gregorius hade kontakter med England, för år **595 gav han order till sin representant i Arles i Sydfrankrike att köpa anglosaxiska slavar och låta föra dem till Rom för utbildning till präster**. Gregorius hade skaffat sig mycket goda upplysningar om den politiska och religiösa situationen i England. År **596 samlade han ett arbetslag på 40 munkar under ledning av Augustinus, priorn för påvens eget munkkloster i Rom**. Med frankiska präster som

tolkar anlände dessa till England strax före påsk 597. Enligt de upplysningar som Gregorius hade fått, borde det jutska kungadömet Kent vara ett lämpligt mål för missionen. Dess kung, Ethelbert var gift med en katolsk frankerprinsessa, Bertha. Ethelbert anslöt sig till katolicismen, och eftersom han till namnet hade överhöghet över de angränsande anglosaxiska kungadömena Essex och East Anglia, kom kristendomen därmed samtidigt till tre av tolv anglosaxiska kungarikerna.

Mot slutet av år 597 utnämnde påven Augustinus till ärkebiskop för kyrkan i England. Kung Ethelbert gav den nye ärkebiskopen sitt eget palats i Canterbury, och det blev det första biskopsresidenset i England. Påven Gregorius instruerade den tämligen fantasilöse Augustinus, hur man skulle kunna omvända hedningarna – de skulle långsamt avvänjas från den religion de hade.

Evangelisationsförsöken bland anglerna och saxarna gick långsamt och påverkades direkt av den politiska och religiösa rivliteten mellan kungarna. Ärkebiskop Augustinus hade också bekymmer med den keltiska kyrkan – för dess inställning till den anglosaxiska missionen och dess gudstjänstbruk, som skiljde sig från Roms. Historieskrivaren Beda sade, att Augustinus försök att ena den keltiska kyrkan med Rom misslyckades på tre viktiga punkter.

1. Hans krav att den keltiska kyrkan skulle följa den romerska metoden, att fastställa datum för påsken.
2. Att den keltiska kyrkan skulle anta romersk dopsed.
3. Att den keltiska kyrkan skulle sluta upp kring Augustinus mission hos anglosaxarna.

Keltiska kristna gör invändningar

Augustinus relationer till de keltiska kyrkoledarna kärvade till. De keltiska biskoparna tog anstöt, när ärkebiskopen inte ville resa på sig för att hälsa på dem, och de vägrade att acceptera honom som sin ärkebiskop.

Den keltiska kyrkan hade redan en lång historia bakom sig, när Augustinus anlände. Redan vid kyrkomötet i Arles, som Konstantin sammankallade år 314 fanns det brittiska biskopar med. I sluttet av 300-talet och i början av 400-talet blomstrade kristendomen i Britannien. Men inför hotet av anglernas, saxarnas och jutarnas invasion i Britannien drog sig en stor del av den keltisk-romerska befolkningen i landet liksom den keltiska kyrkan tillbaka mot sydväst. Brittisk konservatism, förorsakad av den långa isoleringen från kontinentens kristendom, och hatet mot de utländska inkräktarna var de viktigaste hindren för enhet mellan Augustinus och den brittiska kyrkan.

Först under loppet av det följande århundradet (500-600-tal) gick den brittiska kyrkan till slut upp i den romerska kristenheten. Detta skedde när missionen till anglosaxarna hade lyckats – både keltiskt, brittiskt och romerskt kyrkfolk deltog i denna mission.

Mot senare delen av 600-talet hade en generation präster vuxit fram, som förenade romersk ordning och auktoritet med den keltiska kristenhetens känslomässiga kraft och fantasirikedom. Adrian av Lindisfarne, den förste keltiske kyrkoledaren som tog aktiv del i den anglosaxiska missionen tillsammans med abglosaxiska präster sådana som Wilfrid av York, ledde kampen mot hedendom och rasism. Denna mission vann ytterligare framgång, när den fick stöd av Oswald, konung av Northumbria. Synoden i Whitby stadfäste år 664 den romerska katolicismen som Englands officiella religion. Fem år senare sände påven två av kyrkans män till England för att fullborda omorganisationen av Englands kyrka. Theodor av Tarsus, en grek som tjänade påven som ärkebiskop av Canterbury, och Hadrianus från Nordafrika, framstår som de verkliga grundarna av den katolska kyrkan i England.

De byggde på den grund som påven Gregorius och ärkebiskop Augustinus hade lagt och utnyttjade den keltiska kristendomens andliga och intellektuella kraft. De nya ledarna bedrev ett effektivt, administrativt och undervisande arbete.

Theodor följde klokt nog en försonlig linje i sina mellanhavanden med de keltiska kristna. Theodor och Hadrianus förde den kristna medelhavskulturen till Canterbury och gav den anglosaxiska kyrkan en permanent grundstomme. Genom att etablera en nationell kyrka som överskred lokala gränser och lokalpatri-

tism, bidrog Theodor av Tarsus, ärkebiskopen av Canterbury, till omorganisation av kyrkan och till att utveckla ett världsligt styre, samtidigt som han bringade ordning ur kaos. Det var kyrkan som fick förmedla sådana begrepp som enhet och centralisering till de världsliga ledarna.

Theodor som genom studier i Asien och som munk hade tillägnat sig sin tids högsta filosofiska och teologiska lärdom, kunde bidra till utvecklingen av den anglosaxiska kulturen. Med hjälp av Hadrianus och Benedikt, biskop och en anglosaxisk präst, varmt intresserad av kristen undervisning, grundade ärkebiskopen en skola i Canterbury, där den brittiska kulturen sammansmältes med den kristna medelhavskulturen. Resultatet blev en märklig intellektuell blomstring för konst och humanistiska läroämnen. Beda Venerabilis (den vördnadsvärde) är ett framstående exempel på de litterära bedrifter som denna forskning av biblisk och historisk förnyelse åstadkom. Kelternas överlägsna artistiska skicklighet i illustrering i handskrifter har resulterat i märkliga biblar som t.ex. Lindisfarnes Gospels och The book of Kells. Den anglosaxiska kultur och lärdom liksom dess brinnande iver för evangeliet bidrog till det religiösa och intellektuella livets uppvaknande i Europa under århundradet efter Theodor.

Islams upprinnelse

Vid denna tid (600-tal) gjorde sig en annan företeelse gällande med vittgående konsekvenser för såväl kristendomen som för den medeltida och den moderna världens historia. Samtidigt som Gregorius den store vände sina blickar bort från östra Medelhavet och sökte sträcka ut det påvliga inflytandet över hela Västerlandet, började långt borta i Arabien, en märklig religiös ledare, Muhammed från Mekka (ca 570-632) sin levnadsbana. Hans budskap fick ett nästan omedelbart inflytande. Den islamisk rörelsen föddes och spreds med dramatisk hastighet utanför Arabien efter profetens död.

Den medeltida historiens kursinriktning påverkades både i det ortodoxa Östrom och i det katolska Västom på ett drastiskt sätt. Islams uppkomst fick ett direkt inflytande över den politiska och ekonomiska utvecklingen inom kristendomens båda halvor. Islam blev medeltidskristendomens mäktigaste motståndare. Under niohundratalet hade det islamis-

ka väldet, som sträckte sig från **Bagdad** (Irak) till **Cordoba** (Spanien), blivit tidig medeltids mest framgångsrika. Fast den nya religionen hade sin vagg i Arabien och var påverkad av **zoroastrismen** (efter guden Ahura Mazda) är en av världens äldsta monoteistiska religioner, **grundad av den franske filosofen och diktaren Zarathustra omkring 1500 f. Kr.** i det historiska nordöstra Iran. I Indien kallas religionen **parsism – den persiska religionen**. **Zoroastrierna** själva kallar sin religion för **behdini** (den goda religionen) eller **mazdayasna** (vishetsdyrkan). Persiens religion och arabiska kultur samt i viss mån regionens sedvänjor var avläggare till judendom och kristendom, inte bara asiatisk och inte helt avvikande från medelhavskulturen utan med en gemensam bakgrund – de judiska och hellenistiska kulturer som var förhärskande i västra Asien. **Detta underlättade kontakterna mellan de båda religionerna – flyttningen av Islams medelpunkt till Irak och dess senare utbredning till Syd- och Ostasien resulterade i ökat orientaliskt inflytande.**

Profetens kallelse

M u h a m m e d föddes ca 570 i den viktiga handelsstaden **Mekka** och hade **genom giftemål med en rik änka**, blivit ekonomiskt obero-

ende, då han **år 610** genomgick en religiös kris, **troligen under påverkan av judendomen**. Han kände sig kallad av den ende Guden, **Allah**, att bli hans profet och förkunna **islams** (arabiska: obetingad hängivelse) budskap. Hans undervisning innefattade en överhängande världsdom med belöning och straff för varje enskild människas handlingar (gärningar) och läran om Allah, skaparen och domaren. Därtill ålades varje muslim (islams anhängare) att iaktta **fem huvudförpliktelser**:

1. **Det finns ingen Gud – utom Allah, och Muhammed är hans profet**
2. **Bön fem gånger om dygnet.**
3. **Allmosegivande**
4. **Fasta under Ramadan**, den heliga månaden
5. **Pilgrimsresa till Mekka.**

Islams heliga bok 1) **koranen** är en samling av de uppenbarelser som **Muham-**

med trodde sig ha fått ta emot av ängeln Gabriel. Koranen sammanställdes i sin slutliga form av **kalifen Orthman**, den tredje ledaren efter Muhammed. Utom koranen fanns det 2) **hadith**, traditionerna om profetens liv, vanor och uttalanden samt slutligen 3) **idjma** "överensstämmelsen mellan de trogna" eller **den allmänna meningen bland de "omdömesgilla"**. ett slags **rättesnöre som hängivna muslimer följde**. Dessa tre religiösa urkunder utgör tillsammans **sunnan** (Den normerande seden inom islam som baseras på utsagor och gärningar som Muhammed – enligt traditionen – ska ha sagt och gjort). En senare splittring uppstod inom islam mellan **sunniter** och **shiiter**. Shiiter räknade endast koranen som sann uppenbarelse. Schismen orsakades av problem som uppstod i samband med valet av efterträdare till Muhammed och den består ännu.

När Muhammeds förkunnelse vann föga gehör i **Mekka**, fattade han det skickel-sediga beslutet att bege sig till **Medina** i **juni 622**.

Denna utvandring till Medina, profetens stad, är känd som **hidjra**, och den markerade inte bara början till en ny era med framgång för Muhammed utan också utgångspunkten för den muslimska tidräkningen. Med Medina som operationsbas utvecklade Muhammed grunddragen till det som blev de viktigaste kännetecknen för islam som världsreligion. **Avgudadyrkare** fick välja mellan islam och svärdet, men **Monoteister** – som judar och kristna – tillerkändes speciell status. De tolererades på villkor att de underkastade sig muslimerna som sina herrar och betalade en viss skatt, som de slapp om de övergick till islam.

Åtta år efter det att Muhammed lämnat Mekka, kunde han bege sig dit med en här på 10 000 man. Staden gav sig utan strid, och profeten kunde marschera in som segerherre. Han rensade den gamla arabiska kultplatsen **Kaba** från avgudar **När han dog två år senare, ca 622, hade hela Arabien övergått till Islam.**

En ny världsreligion

Det islamiska samhället leddes nu av **kalifer** (arab. **chalifa**, efterträdare). Fast andra faktorer bidrog till islams expansion utanför Arabien, var huvudkraften den enastående religiösa entusiasm som Muhammed och hans första anhängare kunde frambringa. Inom ett århundrade

efter profetens död (700-tal) **hade islam nått Atlanten (Marocko) och Indusfloden (Pakistan)**. Inom detta enorma område skapades ett teokratiskt imperium, lett av kaliferna, vilka förenade religiösa och politiska funktioner. Arabiska militärbefälhavare blev de ockuperade områdenas guverörer samt kalifens civila representanter.

Detta nya världsimperium delades snart upp i en mångfald kalifat, baserade huvudsakligen i **Mekka, Bagdad, Damaskus och Kairo**, jämte ett antal separata stater. **De islamiska staterna hade en sammanhållen och homogen civilisation tack vare sin huvudsakligen arabiska kärna**. Detta berodde i första hand på det faktum, att **ingen översättning av koranen tilläts**, och därför **dominerade arabiskan** inte bara islams religion utan också till denna nära förbundna områden: **rättsväsende, språk och undervisning**. Islam utövade inflytande på en imponerande rad etniska grupper, kulturer och religioner. I motsats till en allmänt accepterad syn i väst var **påtvingade omvändelser ett undantag**.

Vid början av 700-talet hade islam nått de nordligaste gränserna för sin tillväxt. Efter en serie belägringar av det starka kejsarliga fästet Konstantinopel **fastställdes en muslimsk-bysantinsk gräns**. I **Väst** intog muslimerna hastigt det västgotiska **Spanien**. **Räder gjordes in i Gallien men slogs år 732 tillbaka av den karolingiske ledaren Karl Martell**. **Fastän muslimerna förhindrades att tränga in i hjärtat av Europa, lyckades de skaffa sig kontrollen över Medelhavet**. Det ömsesidiga utbytet av tankar mellan araber, berber, judar och kristna i **Spanien skapade en unik kultur där under medeltiden**. Men det katolska Europa var framförallt oroat över de religiösa skiljaktigheterna mellan det egna och det muslimska samhället. Detta tog sig uttryck i en oavbruten fientlighet. **Islam** och dess profet **Muhammed identifierades med vildjuret i Uppenbarelseboken och med Antikrist**. Medeltida kristna författare tecknade Muhammed som en bedragare och islam som en våldets och avguderiets religion. Det muslimska samhällets företrädare ansåg sin civilisation som övrlägsen alla andra, eftersom uppenbarelsen för Muhammed var den slutliga och ersatte alla tidigare sådana som t.ex. de i Bibeln GT och NT.

Anders Nordberg

Information från stiftsförbund och lekmannakårer

Information till presumtiva och levande medlemmar i Församlingskåren i Åhus

Vad är Svenska kyrkans Lekmannaförbund för någonting? Vad vill Lekmannaförbundet betyda för svenska kyrkan?

Ett sammanfattande uttryck kan ses
*...skapa opinion för kristna värderingar
 ...främja kristen gemenskap och fördjupa kunskapen om den kristna tron och kyrkans liv.
 ...vara ett forum för samtal inom kyrkan och dess uppgifter och möjligheter.*

Så kanske man kan förklara Svenska Kyrkans Lekmannaförbunds verksamhet och mål. I Församlingskårens, ”lekmannakårens” programblad för Församlingskåren i Åhus finns dessa deviser om vad förbundet vill verka för.

Kort historik

(på internet kan de som vill få veta mer om ”Kyrkobröderna” Lekmannaförbundet; skriv Svenska kyrkans lekmannaförbund/hemsidan, här finns också livorganet/medlemstidningen ”Lekman i Kyrkan” att läsa)

År 1918 bildades Svenska Kyrkans Lekmannaförbund, benämnt Kyrkobröderna, av bl.a. roteman Alm, Stockholm, och rektor Manfred Björkquist, Sigtuna, med stöd av ärkebiskop Nathan Söderblom.

En av anledningarna till bildandet lär ha varit att männen skulle bli mera verksamma i församlingarnas kyrkliga aktiviteter. Kvinnorna hade ju i slutet av 1800- och i början av 1900-talet sina kyrkliga arbetsföreningar eller syföreningar och de förekommer än idag. (Åhus församling har haft tre syföreningar!) Kvinnorna fanns alltid i bakgrunden

då ”Kyrkobröderna” samlades, kaffekokning, bakning, servering var ett vanligt deltagande vid kyrkobrödernas regelbundna månadsmöten. Dock fick kvinnorna inte delta vid årsmötena och göra sina röster hörda – möjligen hördes damernas ljusa röster i psalmsången vid sammankomsternas inledande och avslutande andaktsstunder. År 2018 kunde således Lekmannaförbundet fira 100-årsjubileum. År 1978 beslöt Svenska Kyrkans Lekmannaförbund att även kvinnor skulle få bli medlemmar. Om detta inte skett med beslut om kvinnligt medlemskap torde Svenska Kyrkans Lekmannaförbundet ha varit ett minne blott, idag 2024. Kvinnorna är nu i majoritet, omkring 75%. I en del församlingskårer är de valda till ordförande.

Exempelvis på 1950-talet var Lekmannaförbundets medlemsantal som störst. 1953 fanns det i matrikeln, 664 församlingskårer och 17 970 medlemmar då bestående av endast män. Allt lekmanarbete på församlings-, stifts- och riksnivå utfördes ideellt, - så sker till stor del ännu idag.

Jag kan efter att ha varit registrator med datorhjälp 1996 – 2021 inte nog beundra den idealitet och den energi som handhavarna av medlemsregistret uppvisade med hjälp av vanliga handdrivna skrivmaskiner, stencileringar, posthantering med mera. En liten tidning i A5 format producerades, även den med skrivmaskin. Den trycktes upp och distribuerades till medlemmarna ända till in på 1980-talet. Medlemstidningen är numera färgglad med många sidor och måste innehålla en viss mängd sidor för att kallas för Posttidning.

Ekonomiskt sett har medlemsårsavgiften alltid varit mycket låg. Den består i huvudsak av tre delar. Den största delen går till Förbundet, som producerar medlemstidningen (idag 90 kr/medlem). Nästa del avgift går till Lekmannaförbunden i respektive stift, avgiften varierar i de olika stiftet (Lunds stift med det största antalet stiftmedlemmar, tar ut 10 kr/medlem, den har ej ändrats sedan 1990-talet) den tredje delen utgörs av församlingskårens egenårsavgift. Åhuskårens årsmedlemsavgift till egna kassan har varit 20 kr/medlem under många år. Den är nu höjd till 50 kr/medlem. Totalt blir årsmedlemsavgiften i Åhuskåren numera, 150 kr. Församlingskåren får efter äskanden till Kyrkoråden, verksamhetsbidrag från sina församlingar. Tidigare fick Åhuskåren 2000 kr/år, numera 4000 kr/år.

Vartannat år har Lekmannaförbundet sitt Riksårsmöte (tidigare kallat Rikskonvent). Där beslutas om storleken på Lekmannaförbundets medlemsavgift samt behandlas inkomna motioner från församlingskårer i landet, som har fått motionen godkänd av resp. stifts Stiftsförbundsstyrelse. Vilken kårmedlem som helst kan genom sin kår således väcka en fråga, för behandling och beslut inom organisationen.

Varje kår får till sitt stifts årliga stiftsårsmöte (tidigare kallat Stiftskonvent) sända 2 ombud. De valda ombudens deltagaravgift och resekostnader betalas ur kårens egen kassa. Deltagaravgiften för alla är kraftigt subventionerad både till Riksårsmöten och Stiftsårsmöten. En kår med fler än 50 medlemmar får sända ytterligare 1 ombud för varje påbörjat 50-tal medlemmar.

Valda ombud kan vid Riksårsmöten sända Reseräkning till Lekmannaförbundets förbundskassör och få ersättning med kostnader beräknat efter allmänna färdmedel. (resa med egen bil ersätts med enligt Skatteverkets skattefria del per mil). Samma förutsättningar gäller vid stiftsårsmöten vars ombudsräkningar betalas av stiftsförbundskassören.

Alla medlemmar kan anmäla sig till Riksårsmöten eller Stiftsårsmöten med den skillnaden att medlemmen själv får betala den subventionerade deltagaravgiften. Egna resekostnader tillkommer samt övernattningar vid Riksårsmötena, som kan pågå i 3-4 dagar, och äga rum på olika platser i landet. Riksårsmötet 2022 på Åhs stifts- och konferensgård skedde den 5-7 augusti, Göteborgs stift.

På församlingsnivå finns kårråd, på stiftsnivå stiftsförbundsstyrelse, på riksnivå en förbundsstyrelse. Det bör/ska således finnas komplett ledarskap verkssamma med ordf. sekr. kassör samt visst antal styrelseledamöter inom nivåerna.

Lekmannaförbundet med dess nuvarande förbundsordförande sedan 1998, Anders Nordberg, Jönköping är tillika ansvarig utgivare av medlemstidningen/Posttidningen "Lekman i kyrkan". Tidningen ges ut 4 ggr/år till en kostnad på omkring 60 000 kr/utskick.

Lekmännen är en samling män och kvinnor som ser möjligheten att samlas under kristna förtecken. Alla föreningar har behov av goda och besjälade ledare. Gemenskap, känslan av att tillhöra en grupp, som regelbundet under året samlas genom sina sammankomster, är viktigt för den enskilda människan.

Såsom en av våra medlemmar uttryckte det; "jag tycker om vår lilla grupp av gemenskap"

Vad är skillnaden mellan att vara medlem i en organisation eller exempelvis en diakonigrupp, en grupp som sticker och virkar garner, pilgrimsvandrar etcetera?

En förklaring till skillnaden är att ett medlemskap förpliktar. Det ska finnas en styrelse (bankkontot kräver detta) – ett ledarskap. Ett medlemskap kan vara ideellt med en då låg årsmedlemsavgift. Medlemmarna ska vara villiga att åta sig

ledarskap om man orkar och kan samt göra det man kanske är bra på att göra.

Medlemmen bör/ska kunna känna "sig hemma" i att tillhöra en grupp där de flesta känner varandra och vara villig att verka för egna kåren, den egna församlingskyrkan och Sv. Kyrkans fortlevnad.

En församlingskårs verksamhet, som annonseras, är öppen för alla. Kårens uppgifter inom församlingen under åren kan vara bibelstudier, ett regelbundet inslag i kårens program vilket kan ske under ledning av någon lekmanabroder/syster alt. hållas av någon präst. Inbjudna föreläsare medför extra kostnader. Något sångprogram, intressant föredrag, bildvisning är också ett uppskattat inslag. Att kårmedlemmarna tillsammans gör heldagsutfärder med egna fullsatta bilar är mycket uppskattat. Den säkra inkomsten med kaffeavgifter och egna medlemsavgiften ska räcka till mycket – föredragshållare är inte billiga. Ibland sker tilldelning/bidrag från Sensus för anmälda sammankomster.

Vad betyder lekman?

Lekman betyder bland annat icke-fackman. Lekman (av grekiskans λαϊκός, laikos, "som tillhör folket") avser en inom kunskapsområdet oskolad person, ungefär synonymt med amatör. Särskilt inom juridik används ordet om icke-juridikutbildade personer (till exempel nämndemän eller juryledamöter. Nämndemän i Sverige genomgår dock en grundläggande juridisk utbildning). Ursprungligen syftade det på en person inom den kristna gemenskapen som inte hörde till prästerskapet.

Om mig själv kan jag nämna att jag är "invandrare" hit på 1960-alet från Hälsingland till ett annat land som jag ibland kallar Skåneland. Jag blev kallad/inbjuden till dåvarande Kyrkobrodrakåren 1970 av Nils Bondesson (det fungerade vanligtvis så på den tiden och tidigare att någon blev tillfrågad om medlemskap). Jag har således varit medlem i Lekmannaförbundet i mer än 50 år. Under den tiden har jag varit kårens sekr. i 43 år. Mer att läsa om mig finns i vår tidning (som finns på nätet - lekmanikyran.se/tidskriften) Nr 2/2021 på sidorna 24-26 samt i nr3/2021 sidor 11-12.

Kårens första ordförande var Andreas Björkman 1958, då kåren bildades. Un-

der olika tidsperioder har församlingskåren under olika tidsperioder haft följande ordföranden, Andreas Björkman, Sven Eklund, Bo Anderberg, Nils Bondesson, Allan Andersson, Karl-Henrik Peterson, Birgitta Dérand och Joon Albrektsson. Joons' fader Bonde var medlem när Åhuskåren startades, han blev för Joon en förebild.

Den mest framträdande, sammanhållande och bekännande kristen som jag mött var ordföranden Bo Anderberg som avled 2005. Bo uttalade aldrig ett "ont ord" om någon medmänniska, Bo älskade alla i sin omgivning. Sammankomsterna avslutades alltid med en andaktsstund, ofta med någon av "kyrkobrodrapsalmerna" 190 "Bred dina vida vingar" eller 298 "Gud, ditt folk är vandringsfolket". Ordf. Bo sade alltid innan vi skildes "Ta väl hand om varandra, älska, välsigna varandra. Genom att välsigna varandra menade Bo att vi skulle tala väl om varandra, inte förtala någon eller på annat sätt påverka kårens känsla av gemenskap, gemenskap som ju alla människor eftersträvar.

Bo hade mött och sett Gud, som är den kärlek som aldrig dör när bibelns ord får råda i våra liv.

En av mina teser är: "Gud döljer sig för den som förföljer honom, men uppenbarar sig för den som söker honom". Som sekreterare i lekmanakåren införde jag i vårt programblad orden som en annan gudabenådad kårordförande lärt mig: "Låt Kristi ljus alltid brinna i ditt hjärta – ty han ensam är vägen att vandra, livet att leva och kärleken att älska". Jag vill välsigna alla som i tankar ord och handlingar gör goda ting för sina medmänniskor, en kärlekshandling enligt bibelorden, "Älska din nästa såsom dig själv". Tack för att du har läst dessa mina nedskrivna tankar om Lekmannarörelsen!

(Med reservation för minnesluckor, som kan ha medfört oriktiga/ofullständiga uppgifter.)

Församlingskåren Årsmötet
29 januari 2024
Allan Forsberg

Statens medicinsk-etiska råd föreslår utvidgad forskning på mänskliga embryon

Statens medicinsk-etiska råd (Smer) har under våren 2024 föreslagit regeringen att det ska vara lagligt att odla mänskliga embryon till 28 dagars ålder¹. Idag är det tillåtet till 14 dagars ålder.

Smer skriver att det "skulle kunna leda till nya strategier för att exempelvis förebygga sjukdom och behandla infertilitet"². Ordföranden, representanter från sju av de åtta riksdagspartierna samt de åtta sakkunniga har ställt sig bakom förslaget. Representanten från Kristdemokraterna har dock reserverat sig.

Innan det aktuella förslaget kommenteras riktas fokus på tidigare dokument, inte minst för att belysa föränderligheten i etiska resonemang. Den nu rådande lagen om 14-dagarsgräns tillkom på 80-talet efter förslag från den statliga Gen-etikommittén med dess utredning Genetisk integritet³. Kommittéskrivelsen var i stor utsträckning föranledd av situationen med överblivna embryon vid en tid när möjligheten för provrörsbefrukning var tämligen ny i landet.

Bakgrund till tidigare beslut att tillåta forskning på mänskliga embryon

Genetisk Integritet förespråkade att forskning på embryon skulle vara tillåtet utifrån följande tre argument:

"1. Inte förrän vid implantationen (i livmoderväggen) skapas förutsättning för utveckling av individuellt liv.

- 2. Neuralröret är första ansatsen till centrala nervsystemet och därmed förutsättning för medvetet liv. Det anläggs först efter implantationen.*
- 3. Diagnostik och terapi kan inte få tillgång till nödvändig kunskap på annat sätt...⁴"*

Vidare skriver man att för att överhuvudtaget tillåta forskning på embryon skall det vara "medicinskt välmotiverade försök".

Det finns anledning att se närmare på skälen. Naturligtvis är implantationen i livmoderväggen en nödvändig förutsättning för vidare utveckling. Men ett embryo är både före och efter implantationen beroende av den yttre miljön för överlevnaden. Och även den framfödda människan är beroende yttre betingelser för sin överlevnad. Att hindra förutsättning för vidare utveckling och överlevnad kan rimligtvis inte tas till intäkt för att forska på ett embryo med dess destruktion som följd.

Det andra argumentet uttrycker att det mänskliga skulle vara kopplat till det medvetna. Man talar om det första som är ansatsen till det andra som är förutsättning för det tredje. En fråga som infinner sig är: När skapas förutsättning för neuralröret som är första ansatsen till centrala nervsystemet? Naturligtvis är det vid befruktningen. Även i detta argument talas det om implantationen vilket

knappast har med den neurologiska utvecklingen att göra.

Om etiken/det rätta handlandet bygger på medvetet liv hos objektet reses frågor hur man bör betrakta handlingar gentemot den demente eller den medvetlöse. Det finns god grund för att hävda att ett embryo eller foster som växer, utvecklas som individ/människa och inte till individ/människa. Annars finns endast ett alternativ och det är att kriterier sätts upp för vad som ska uppfyllas för att ett växande embryo eller foster ska betraktas som individ/människa. Och *vem* ska i så fall göra detta?

Då det gäller det tredje argumentet, att kunskap inte kan erhållas på annat sätt är det, som fristående argument, uttryck för att man kan se människan som ett medel. All forskning på människa kan då motiveras helt oberoende av konsekvensen för den enskilde.

Bakgrund till gränsen 14 dagar i nuvarande lagstiftning

Gen-etikommitténs diskussion kring tidsgränsen för forskning på embryon är motsägelsefull.

Avsnittet som berör tidsbegränsningen inleds med att hävda att "Implantationen (cirka 10 dygn efter befruktning) utgör en viktig gräns enligt det förda resonemanget. En annan viktig gräns är anläggningen av neuralröret som påbörjas

¹ <https://smer.se/2024/04/05/skrivelse-till-regeringen-se-over-regelverket-for-forskning-kring-det-maenskliga-livets-tidiga-utveckling/>

² DN-debatt 240405

³ Genetisk integritet, betänkande av Gen-etikommittén, SOU 1984:88

⁴ Genetisk integritet, betänkande av Gen-etikommittén, SOU 1984:88, Sid 136

efter implantationen och tidigast under 3:e veckan”⁵.

Vidare skriver man att ”den marginal som det förda resonemanget angivit ligger mellan tidpunkten för implantationen och tidpunkten för neuralrörets anläggning. Det innebär att den bortre gränsen skulle kunna infalla under tredje veckan. Kommittén har dock valt att sätta gränsen vid 14 dygn. Där träds inte människovärdesprincipen för nära samtidigt som den gränsen möjliggör inhämtande av angelägen kunskap för att förbättra diagnostik och terapi.”

Här får man intrycket att kommittén ser embryonalt mognadsstadium och människovärdesprincipen som väsentliga för 14-dagarsgränsen. Men så ska det dock inte uppfattas. Man skriver nämligen samtidigt att ”det bör tilläggas att den föreslagna etiska förbudslinjen inte bör uppfattas som oeftergivlig. Kommittén utesluter inte att den medicinska grundforskningens behov kan väga så tungt att dispens bör medges för ett särskilt viktigt forskningsändamål.” Och man medger också att ”om odlingstekniken skulle utvecklas så att 14-dygnsgreänsen lätt kan passeras torde gränsfrågan ånyo komma att väckas”.

En rimlig tolkning av diskussionen i Genetisk integritet är att 14-dagarsgränsen har sin grund i de rent praktiska möjligheterna att odla embryon.

Ny tidsgräns på 28 dagar föreslås 2024

I april i år skriver Smer att ”när 14-dagarsregeln formulerades var det inte möjligt att få embryon att utvecklas i laboratorium så länge som två veckor. På senare tid har tekniker utvecklats som gör att det idag är möjligt. Just perioden efter dag 14 är kritisk tid under embryoutvecklingen då de viktigaste organsystemen grundläggs och embryot är särskilt sårbart för störningar. Denna period har kallats för en ”svart låda” på grund av att så mycket kunskap fortfarande saknas.”⁶

Således ”saknas kunskap” och Smer tillägger att ”ökad kunskap om människans

tidiga utveckling skulle kunna komma till nytta på flera sätt. Många medfödda sjukdomar har sin grund i störningar under denna period, och mer kunskap om genetiska och miljörelaterade orsaker till sådana störningar skulle kunna bidra till utvecklingen av nya behandlingar, både förebyggande och terapeutiska.”

Motivet för forskningen är alltså ”nytta”. Men hur förs det ”etiska” resonemanget 2024 i Smer jämfört med den statliga utredningen 1984? Några områden bör särskilt belysas.

1. Den tidigare utredningen uttrycker alltså att ”anläggningen av neuralröret som påbörjas efter implantationen och tidigast under 3:e veckan” är en ”viktig gräns” för 14-dagarsregeln. Smer har en annan uppfattning, nämligen ”att embryot i perioden 14-28 dagar inte (utvecklar) några nya egenskaper som gör att dess skyddsvärde förändras på ett avgörande sätt.”⁷

2. Som tidigare nämnts uttrycker den tidigare utredningen att vid gränsen 14 dygn ”träds inte människovärdesprincipen för nära”. Åttiotalets kommitté hänvisar till människovärdesprincipen ett flertal gånger, t ex ”om tidsgränsen förlängs ökar risken för kommersialisering av verksamheten. En sådan hantering är oförenlig med idén om människovärdet och den humanistiska människosynen.”⁸ Smer har valt att helt bortse från människovärdesprincipen. Ordföranden för Smer, Sven-Eric Söder, klargör att ”Smer talar inte om människovärdet i det här sammanhanget, utan om skyddsvärde när vi resonerar om embryon”.

Livsåskådningen/synen på etik - ett avgörande perspektiv

En grundfråga i etiska överväganden är om det finns något överordnat värde som inte får kränkas med ”nyttan” som intäkt. Vilket värde är det i så fall? Och hur motiveras det?

Ordet etik finns alltså med i namnet Statens medicinsk-etiska råd. Innebörden av begreppet etik kan uppfattas på olika. Ett synsätt är att man reducerar en etisk värdering till en upplevelse eller känsla, och kanske ytterst till en reaktion i nervtrådar som ren nödvändighet av yttre stimuli. Ingenting mer.

Rent språkligt har etik med sedvänja att göra, det kan vara ett konstaterande av vad som är brukligt eller vad som är en kulturell konvention, alltså etiken är föränderlig. Det ter sig som om det är denna förståelse av etik som Smer förespråkar. Man skriver ”Även om synen på det mänskliga embryots moraliska status varierar, finns det en utbredd uppfattning att det mänskliga embryot i sin egenskap av det mänskliga livets ursprung har ett särskilt skyddsvärde...”¹⁰. Det hänvisas alltså till ”utbredd uppfattning”, en konvention, vilket i sig inte garanterar det goda eller rätta även om uppfattningen kan vara det rätta.

Men det är knappast denna betydelse av etik som torde vara den väsentliga när man talar om etik. Att vilja fånga ett moraliskt perspektiv är en allmänmänsklig erfarenhet. Det som verkligen är rätt eller fel i förhållande till min medmänniska, när man ställer det på sin spets, växlar inte med tid eller kultur. Och människan har en benägenhet att bedöma företeelser frikopplade från den rådande lagstiftningen. Annorlunda uttryckt det är som om något i människans inre vänder sig mot ett, som man menar, felaktigt eller icke acceptabelt handlande. Det är som om det finns en referens eller en lag nedlagd i människan.

Smer har ett nyttoetiskt tänkande. Grunden för påståendet är alltså att man motiverar forskningen med ”nyttan”, samtidigt som man inte anger vad absolut värde är. **Man talar om att embryot har ett skyddsvärde och samtidigt vill man tillåta experiment och destruktions av embryot.** Man måste mena något annat med ”skyddsvärde”, än att embryot har ett värde och därför behöver det skyddas.

⁵ Genetisk integritet, betänkande av Gen-etikkommittén, SOU 1984:88, Sid 136

⁶ DN-debatt 240405

⁷ DN-debatt 240405

⁸ Genetisk integritet, betänkande av Gen-etikkommittén, SOU 1984:88, Sid 137

⁹ Världen idag 240418

¹⁰ <https://smer.se/2024/04/05/skrivelse-till-regeringen-se-over-regelverket-for-forskning-kring-det-maenskliga-livets-tidiga-utveckling/>, sid 5

Vidare uttrycker ordföranden för Smer i Sveriges Radio att "det finns de som menar att människan uppstår redan när ägget befruktas. Men det är en annan diskussion som oftast har sina rötter i religion eller andra moraliska uppfattningar"¹¹. Enligt min mening är detta en anmärkningsvärd kommentar. Smer blir ju direkt svaret skyldig. Det verkligt stora problemet för Smer är nämligen, vill jag hävda, att man inte själv kan motivera människovärdet eller när människan "uppstår". Och det är inte konstigt. Är utgångspunkten en materialistisk verklighetsuppfattning är människovärde och omdömena rätt och fel främmande och irrelevanta begrepp. Det intellektuella försvaret av människovärdet behöver ett livsåskådningsmässigt perspektiv där

man erkänner att människan inte själv kan definiera sitt värde.

Slutsats

I aktuellt 28-dagarsförslag från Smer underkänns således de argument som för 40 år sedan låg till grund för att begränsa forskning på embryon till 14 dagar. Det "etiska" försvaret för embryoforskning överhuvudtaget, och skälen för en tidsgräns, är emellertid lika tunt hos Smer som det var på åttiotalet. Det finns nämligen i båda förslagen en utgångspunkt där man varken kan eller vill man erkänna objektiva värden. Ordföranden för Smer måste därför medge att en odlingsgräns på just 28 dagar inte kan motiveras¹². Avgörande för förslaget ter sig om igen vara den praktiska odlingsgränsen. Och rörelsen på det sluttande

planet fortskrider. Bland forskarna kring embryonal överlevnad utanför kvinnans kropp torde knappast någon våga hävda att man i framöver inte skulle kunna odla embryon/foster längre än 28 dagar. Och vem vågar utesluta att det i framtiden skulle vara omöjligt att utveckla en konstgjord livmoder utanför kvinnans kropp? Dessutom, med "nyttan" som argument samtidigt som människovärdet inte motiveras, bör man heller inte utesluta ett framtida fokus på foster, t ex då det gäller behov av organ för transplantation.

Kanske är en helt nödvändig grundfråga vid etiska överväganden: Vad är då en människa?

Magnus Göransson, barnläkare

¹¹ P1 Morgon 240405

¹² P1 Morgon 240405

DÄLIG SKÖTSEL				HEDRAR		SACHERTÄRTANS STAD		STÄPPANTILOP		SKENBARA FÖRETELSE		SOM KARMOSIN		MIN BIBELDEL		HELLAS		112 I NÖD		KONSTNÄREN JOLIN	
DÄLIG SKÖTSEL				HEDRAR		VITAL AVISA				BLYBOKSTAV		MARBOUTBIT		STILLSAMMA		SKRÄCK INFÖR NÅGOT		SKEDE		FRÄNSK STAD	
FLOTTAN						AV IDAG JOBB						MÄTER HYGROMETER									
MITT												X-MAN MED MÄCKAR SÄLJA				FOND FÖR FRAMTIDEN KANT		DANSKT LÄN		NILS HOLGERSON RAK	
VAR VASA I 300 ÅR						VIMSIG		HÖRS VARG SÄRA O. ISAK													
DELAR ÖREBRO				HANDARBETE										LÅTA SLIPPA						MT	
GÅ RUNT										INTE SÅ VIRIL								SLANK			
PÅ BIL I BERLIN				UNDERBETYG FÖRUT				GULLIG				ORDADE		UPPSLUPPET						2114-1062 © Burmans förlag	

Skicka in lösningen på korsordet senast den 31 juli till:

Anders Nordberg, Nygårdsvägen 32, 554 74 Jönköping

alt. Marie Nederman, Lilly Håkansson Gata 2A BV, 263 64 Viken

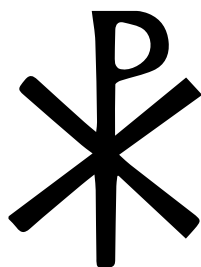
En vinnare dras bland inskickade rätta lösningar och belönas med en gåva från Förbundsbutiken.

Ord för dagen

Gud har en intressant personalpolitik. Han väljer ut sina medarbetare på de mest otippade sätt. Vi har hört berättelsen om lärjungen som svor på att han inte kände Jesus – det var innan tuppen gal för andra gången – honom - Petrus - gjorde Jesus till kyrkans förste ledare. ”På denna klippa ska jag bygga min församling” sa Jesus och syftade på att namnet **Petrus** betyder klippa.

För snart 100 år sedan chockerade **August Strindberg** sin omvärld genom att på sin grav på det enkla ekkorset på Norra Kyrkogården låta skriva *O Crux ave spes unica*. Oftast översatt: Var hälsad kors, du mitt enda hopp! För 40 år sedan skruvade innefolket lite besvärat på sig när den berömda världsartisten Bob Dylan släppte sin platta ”Saved” – frälst. Han berättade i en intervju att det vid ett av hans framträdanden var någon som kastade upp ett litet kors på scenen och Bob som aldrig brukar plocka upp något från scenkanten, stoppade korset i fickan. **När han senare på natten är ensam på hotellrummet tar han fram korset och håller det i handen. Då känner han en kärleksström som går genom hela hans varelse Korset är kristendomens främsta symbol. Det är mer än ett vackert halssmycke.**

En del av er minns säkert Pelle Karlsson och hans fantastiska sånger. Så här sjunger Pelle: *Korset där Jesus gav sitt liv det är min glädje och min ära. Korset kärlekens sköna symbol det är för alltid sången i mitt liv. Långfredagsvangeliet är berättelsen om en död som inte är förgäves. Kristus är • korsfäst • skymfad • torterad • döende. Guds kärlek är så långt bortom allt vårt mänskliga förnuft!* Hur gärna vi än vill så kan vi inte helt

förstå detta. Jonas Gardell sa i en TV-predikan: *Det har sagts att vi skall älska Gud av allt vårt förstånd. Gud älskar oss bortom allt förstånd. Han som hänger där är en av oss – men samtidigt Guds son. Så blir hans död till sist en död också för de nedersta, de mest föraktade. För alla dem som ingen utom Jesus har brytt sig om och tagit på allvar: • Tiggare • spetälska • prostituerade • tullare • gatans folk och gatans barn. Så blir Långfredagen en dag när Guds kärlek kommer oss allra närmast.*

Den Gud som valde att bli en av oss och i sin son har delat det mänskliga med oss. Både kärleken och döden. Adam och Eva fick lämna Paradiset på grund av sitt svek. Två keruber med ljungande svärd vaktar ingången till Paradiset så att de inte kan ta sig in. **I inkarnationen när Gud blir karne = kött – alltså människa** – så går Gud ut till människan där hon finns utanför Paradiset. Delar hennes hårda villkor. Långfredagens händelse är en återställelse. **Förhänget som brister i templet när Jesus dör visar att vägen till Det Allra Heligaste är öppen igen.** Vägen till Gud, till Paradiset, är återupprättad. Kerubernas med de ljungande svärderna har ställts åt sidan. ”Jesus är utgiven för världen” skriver Henri Nouwen. ”Han blev utvald, välsignad och sönderbruten för att bli utgiven. Jesu liv och död är ett liv och en död för andra. Guds äls-

kade son, bröts sönder på korset för att hans liv skulle bli mångfaldigt och bli till bröd för människor på alla platser i alla tider. Som Guds älskade barn får vi tro att vi i vår litenhet - kan bli sönderbrutna för att ges till andra, när vi lever som Guds utvalda och välsignade barn. Vi måste också bli bröd åt världen. När vi lever i vår brustenhet under välsignelsen, fortsätter vi att bära frukt...”

Talet om korset – en dårskap för vissa och en stötesten, men för den som har mött den korsfäste är korset en symbol för något utsägligt - det viktigaste man mött i livet - en Guds kraft till frälsning. Han tårar falla skall som vi, förstå vår nöd och stå oss bi med kraften av sin Anda, förkunna oss sin Faders råd och sötman av en evig nåd i sorgeskalken blanda, strida, lida dödens smärta, att vårt hjärta frid må vinna och en öppnad himmel vinna. (Psalm 119:3) skaldar **Johan Olof Wallin** och **Ted Gärdestad** sjunger: *Det finns tid till försoning innan natten slagit ut. Det finns tid till försoning också för oss 2024. Och så kan långfredagen bli precis som den kallas på engelska: Good Friday. Vi ber med Christina Lövenstam.*

Kristus, du som på korset gav himmel och jord en mötesplats för försoning gör mitt liv till en helhet. Jag tecknar korset över mitt hjärta med en bön om att ditt lidande på korset ska vara mig till läkedom, att din övergivenhet ska öppna kärleken för mig att du som förlorade ditt hopp ska föda mig till hopp att din död på korset ska väcka livet i mig.

Arne Wikström
genom stiftelsen Brödet

RIK INFÖR GUD

Matt. 6:19-23

”Jesus sade: Samla inte skatter här på jorden, där mal och mask förstör och tjuvar bryter sig in och stjälar. Samla skatter i himlen, där varken mal eller mask förstör och inga tjuvar bryter sig in och stjälar. Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara.

Kroppens lampa är ögat. Om ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus, men om ditt öga är fördärvat blir det mörkt i hela din kropp. Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret.

I vår familj tycker vi om att ta tillvara det som naturen kan ge oss. Vi plockar gärna bär och svamp och när man går hem med fyllda kärl och korgar ja, då känner man sig rik.

Tänk att det finns så mycket i naturen som är gratis men kan skänka en sådan glädje, vilken rikedom. Nu har inte alla människor samma förutsättningar att ta sig ut i skogen för att plocka bär och svamp men då kan vi ju dela med oss till varandra vi som har den möjligheten.

Nu tror jag knappast att det var bär och svamp som Jesus tänkte på när han sa att vi inte skulle samla skatter här på jorden där mal och mask förstör.

Texten är hämtad ur Bergspredikan och består av två delar. Den ena handlar om himmelska och jordiska skatter och den andra om ögat som kroppens lampa.

De här två delarna förstärker varandra. Jesus säger ”Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara”. Och nog är det lätt att hitta exempel på hur vi människor har en förmåga att samla på oss materiella saker.

Sådant som vi är rädd om och bävar för att någon ska stjäla. Vi sätter in larm och koder för att känna oss trygga men ändå så finns där en oro över att någon ska bryta sig in och stjäla. För hjärtat är där skatten är.

Jesus varnar i texten för det jordiska skattsamlandet, men kanske inte bara av den krassa anledningen att vi kan bli bestulna, utan därför att det är så lätt att bedöma varandra utifrån vad vi har samlat på oss. Pengar, titlar, framgångar och andra meriter. Den som lyckas bra kanske vi ser upp till och önskar att vi också skulle få ha det så.

Det är inte det yttre som ska avgöra hur en människa är, det är inte rikedom och ära som ska betyda något när jag möter en annan människa. Det viktiga och avgörande är om jag kan möta personen själv – bakom alla attribut och fasader.

I alla tider har människan haft en förmåga att låta glitter och rikedomar förblinda ögat. Hur ska vi då kunna bli befriade från det som Jesus varnar för? Hur ska vi hitta det som varken ”mal eller mask förstör? Var finns skatten?

Svaret finns i den andra delen av evangelietexten där Jesus säger att kroppens lampa är ögat. Ögats öppenhet för Gud blir då ett kommunikationsorgan för det som vi släpper in.

Jesus säger: ”Om ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus”. Ett ogrumlat öga släpper in Guds ljus till hela kroppen, medan ett ont och fördärvat öga lägger den i mörker. Så kan en människas liv bli utestängt från Guds ljus genom sitt samlande av jordiska skatter.

Nu tror jag inte att Gud missunnar oss att ha vackra saker omkring oss. Han har ju själv genom Skapelsen sett till att människan har fantastiskt mycket vackert att se på och ta till sig.

Men i texten ser vi att det handlar om hjärtats inriktning på skatter i himlen. Här får vi be om vägledning att Guds ljus ska göra våra ögon klara över vad din/ min uppgift är i våra sammanhang.

Kärleksgärningar kan inte mal, mask och tjuvar komma åt. Att dela med sig av den rikedom vi fått. Och då tänker jag inte bara på materiell rikedom, utan också på omsorgen om min medmänniska genom att ge av sin tid, en vänlig blick eller ett samtal.

Det handlar om att få en grundtrygghet som gör att saker, ägodelar, makt och annat inte får betyda allt. Vi har mött något som betyder mer, något som finns kvar när allt annat är borta.

Då är det evangelium det handlar om – budskapet om att jag är älskad och eftersökt av Gud långt innan jag hade sänt honom en enda tanke, långt innan jag hade börjat söka honom älskade han mig.

Och jag är inte älskad därför att jag har lyckats så bra i mitt liv, inte därför att jag har varit god och hjälpsam mot mina medmänniskor, utan därför att Gud ser mig sån jag är och vill ge mitt inre öga ljus.

Det fick de första lärjungarna uppleva hos Jesus, det var det nya ljuset som lyste upp deras liv, de kände att de var älskade och de var beredda att offra sina liv för den kärleken. För det handlar om att ta

emot Guds kärlek och ge den vidare – det är en skatt som ingen kan stjäla, det är en skatt i himlen.

Om jag alltid löser situationer med pengar, kommer min trygghet och mitt hjärta främst att vara där. Men om jag istället vänder mig till Gud och till mina medmänniskor när jag behöver hjälp så kommer jag att börja älska dem mer.

Det finns undersökningar som visar att det vanligaste som människor ångrar på sina dödsbäddar är att de inte uppfyllt det de velat. Eller att de har jobbat för mycket och inte tillbringat så mycket tid med sina familjer.

Dessutom önskar de att de hade vågat säga ifrån mer, att de hade haft bättre kontakt med sina vänner och tillåtit sig själva att vara gladare istället för att vara rädd för förändringar.

De allra flesta av oss vet vad vi mår bra av och vad som gör livet meningsfullt. Ändå är det väldigt svårt att leva efter. En stor del av problemet är nog att vi lever i ett konsumtionssamhälle som lurar oss att tro att vi blir lyckligare av mer pengar och fler saker. Men det är ju egentligen tvärtom!

Du kanske inte heller tänker att dina pengar styr dig. Men tänk dig att du just

nu skulle ge bort alla dina sparpengar. Och dessutom sälja allt du äger förutom det du verkligen, verkligen behöver. Jag tror att det är många argument mot det förslaget som dyker upp i våra hjärnor.

När det gäller svamp så kan en del sorter vara maskangripna och då gäller det att ha klara ögon som ser det som är bra. För kroppens lampa är ögat. Ett ogrumlat öga ger ljus till våra liv och här får vi be om vishet att se den rikedom som Gud vill ge oss var och en.

*Ulla- Britt Sundin
Härnösands stift*

MISSA INTE SOMMARENS SAMLINGAR:

RIKSÅRSMÖTET PÅ VÅRDNÄS DEN 1-2 JUNI
INSPIRATIONSSAMLINGEN I HJO DEN 14-16 JUNI

Jesu släkttavla i Matteus evangelium

Fråga: I Matteus första kapitel står Jesus släkttavla skriven och ger tre listor med fjorton namn (Matt 1:17) i varje lista, men den sista listan innehåller bara 13 namn inklusive Jesus namn. Kan man förklara det här problemet?

Svar: När man gjorde släktregister av det här slaget, så var ofta inte avsikten att åstadkomma några fullständiga släktregister, utan att visa på ett släktskap. Att A ”födde” B innebär att B är en avkomling till A, men behöver inte innebära att B är barn till A. I det här fallet tycks det emellertid vara så att ett namn helt enkelt fallit bort – troligen vid någon kopiering av evangeliet. Om man läser i 1 Krön 3:15-16 kan man nämligen se att den Josia som nämns i Matt 1:11 inte var far utan farfar till Jekonja, trots att denne nämns direkt efter honom. Däremellan fanns nämligen en Jojakim.

Det innebär att denne Jojakim egentligen avslutar den andra gruppen på 14 namn, och att följaktligen den tredje gruppen börjar med Jekonja. Och då blir det mycket riktigt 14 generationer i var och en av grupperna:

Abraham > Isak > Jakob > Juda > Peres > Hesron > Ram > Amminadab > Naheson > Salmon > Boas > Obes > Isai > David = 14 namn

Salomo > Rehabeam > Abia > Asa > Josafat > Joram > Ussia > Jotam > Ahas > Hiskia > Manasse > Amon > Josia > Jojakim = 14 namn

Jekonja > Sealtiel > Serubbabel > Abihud > Eljakim > Asur > Sadok > Jakim > Eliud > Eleasar > Mattan > Jakob > Josef > Jesus = 14 namn

Anders Nordberg

GE EN GÅVA FÖR VÄRLDEN

Som månadsgivare tar du ställning för alla människors rätt till ett värdigt liv. Bli månadsgivare!

svenskkyrkan.se/act

Skanna koden!

150
ÅR AV INTERNATIONELLT BARNARBETE

act
Svenska kyrkan

tryggt
givande
greenenergy

SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

FADERN SKAPAREN

Har vi inte alla en och samme Fader?
Är vi inte skapade av en och samme Gud (Malaki 2:10).

Kristendomen har sina rötter i judendomen, där den starka sociala grundenheten var familjen. I familjen uppfattades faderns som det styrande och genererande elementet. Det mönstret återfinns i sammanställningen FADERN-SKAPAREN. Vår trosbekännelse, den apostoliska, börjar där: "Vi tror på Gud Fader allsmäktig, himmelens och jordens skapare." Formuleringen "himmelens och jordens" förstår vi som "allts". Gud, Fadern, är skaparen av allt.

Med vem vill ni jämföra mig, vem är min like? säger Herren. Lyft blicken mot skyn och se. Vem har skapat allt detta? Han som mönstrar stjärnornas här och låter dem tåga fram, han som ropar upp dem alla (Jesaja 40:25-26).

I begynnelsen fanns ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud. Det fanns i begynnelsen hos Gud. Allt blev till genom det, och utan det blev ingenting till av allt som finns till. (Johannes evangelium 1:1-3)

Med sitt ord skapade Gud. Han sade: "Bli till" och det "blev till". I Bibelns två första kapitel finns Skapelseberättelserna vilka berättar för oss om Guds skapande, och de gör det på ett språk som rymmer ord, metaforer (begrepp som tillfälligt bytts ut mot ett begrepp som liknar det ursprungliga begreppet) och bilder, vilka tillsammans formar sitt budskap. Det är ett språk som i likhet med varje språk kräver övning för att vi skall förstå budskapet. Det är inte en lärobok i biologi eller naturgeografi som vi läser. Framställningen syns vara en skildring - i lovsångston - av Guds planmässiga, väldiga, sköna verk.

Som grund för skapelsen ligger Guds plan. Den läggs in i skapelsen som en levande, skapande struktur. Gud sade:

"Jorden skall frambringa olika arter av levande varelser..." Naturvetenskapen arbetar med den modell som kallas "utvecklingsläran". Enligt den läran har jorden under årmiljonerna "frambringat olika arter".

Gud använde sex dagar för sitt skapande, och därefter vilade han på den sjunde dagen. Vad står ordet "dag" för här? Att ordet dag inte här står för 24 timmar är säkert. Kanske kommer vi närmast begreppsinnehållet om vi använder ordet "eon". Enligt Svenska Akademiens ordbok betyder det svenska ordet eon (ur grekiskans aion) en oerhört lång eller obegränsad tidsrymd.

Under den sjätte skapelsedagen sker något enastående. Gud säger "Vi skall göra människor som är vår avbild, lika oss... Gud skapade människan till sin avbild." beskrivningen Må vara att människan passar in i den evolutionskedja som vi kan iaktta. Hon kan ses som resultatet av ett utvecklingssteg i den kedjan. Men denna beskrivning av vad människan är

i skapelsen är inte fullständig. Därmed är denna beskrivning av vad människan är i skapelsen missvisande och felaktig. Det som sker i skapelsen under senare delen av den sjätte dagen är ett "skapelsesprång". Gud skapar människan till något helt annat än det som funnit uttryck i hans skapelseplan dittills. Han gör människan "till sin avbild".

"Gud såg att allt som han hade gjort var mycket gott."

Allt vad Skaparens hand har gjort är förunderligt och stort, och hans makt och härlighet varar i all evighet.

Allt vad liv och anda har, skynda dig och redo var: sjung med kraft och glädligt mod. Halleluja, Gud är god!
(Sv Ps 6:2,4)

*Carl-Axel Axelsson
24 ANDAKTER – nr. 4
(Anders Nordberg)*